

Univerzitet u Sarajevu

Filozofski fakultet

Leksički slojevi u *Lijevim pričama* Alije Isakovića

Završni magistarski rad

Kandidatkinja: Elvedina Suljić

Mentor: prof. dr. Senahid Halilović

Sarajevo, septembar 2022.

Univerzitet u Sarajevu

Filozofski fakultet

Elvedina Suljić

Broj indeksa: 3514/2020; status: vanredna studentica

Odsjek za bosanski, hrvatski, srpski jezik; dvopredmetni studij

Nastavnički smjer

Leksički slojevi u *Lijevim pričama* Alije Isakovića

Završni magistarski rad

Predmet: Sociolingvistika

Mentor: prof. dr. Senahid Halilović

Sarajevo, septembar 2022.

1. Sadržaj.....	3
2. Uvod.....	4
3. Alija Isaković i njegov doprinos jeziku.....	5
4. O <i>Lijevim pričama</i>	6
5. Leksika.....	7
6. Leksički slojevi u <i>Lijevim pričama</i> Alije Isakovića.....	9
6.1. Pasivna leksika (arhaizmi, historizmi, zastarjele riječi i neologizmi).....	9
6.1.1. Arhaizmi.....	9
6.1.2. Historizmi.....	12
6.1.3. Zastarjele riječi.....	14
6.1.4. Neologizmi.....	15
6.2. Lokalizmi, regionalizmi i dijalektizmi.....	19
6.3. Leksika ograničene upotrebe.....	21
6.3.1. Žargonizmi.....	21
6.3.2. Kolokvijalizmi.....	38
6.4. Leksika izravnoga i neizravnog imenovanja stvari i pojava.....	40
6.4.1. Eufemizmi.....	40
6.4.2. Tabu-riječi.....	42
6.4.3. Vulgarizmi.....	43
6.4.4. Psovke.....	45
6.4.5. Opsceni izrazi.....	45
6.5. Emocionalno-ekspresivna leksika.....	46
6.5.1. Hipokoristici.....	47
6.5.2. Pejorativi.....	48
6.5.3. Uzvici i onomatopeizmi.....	53
6.6. Razgovorne frazeme.....	55
7. Zaključak.....	58
8. Popis skraćenica.....	59
9. Izvori i literatura.....	60
10. Dodatak.....	63

2. Uvod

Predmet istraživanja ovoga rada su leksički slojevi u književnom djelu jednog od najistaknutijih bh. i bošnjačkih književnika, Alije Isakovića. Korpus koji je analiziran je zbirka priča za djecu pod nazivom *Lijeve priče*. Važno je odmah istaći da se ova knjiga nalazi među redovnim prijedlozima lektirnih djela za učenike/ce šestih razreda osnovnih škola Kantona Sarajevo.

Pored vanjskog, estetskog doživljaja, leksički slojevi itekako su povezani sa unutrašnjim svijetom svakog književnog djela. Pomoću određene leksike pisac uspijeva ostvariti, ne samo prijenos potrebnih informacija, emocija, doživljaja, nego i oslikati prizor toliko blisko čitaocima da ga skoro mogu vidjeti pred svojim očima. Svaki pisac karakterističan je po nečemu, a pisce koji pišu za djecu ponajviše karakteriše pažljiv odabir riječi, jednostavne rečenice i djeci bliske frazeme. Međutim, u posljednje vrijeme ova zbirka naišla je na negativne reakcije roditelja koji su zapazili upravo neke od markiranih leksičkih slojeva unutar pojedinih priča i proglasili ih neprikladnima za školsku lektiru.

Ovaj rad će omogućiti pregled različitih vrsta stilski obilježene leksike – žargonizme, neologizme, eufemizme, lokalizme, arhaizme, historizme, kao i emocionalno-ekspresivnu leksiku (hipokoristike, pejorative, uzvike...). Takve lekseme bit će ekscerpirane s kontekstom u kome su upotrijebljene (s naznakom broja stranice), a potom razvrstane u tabelama gdje će njihova značenja biti utvrđena pomoću općih i posebnih rječnika. U prilogu ćemo donijeti registar markirane leksike u analiziranome djelu. Pored navedenog, cilj rada je i da doprinese lakšem razumijevanju leksike *Ljevih priča* i eventualnom razrješenju dilema o tome da li je kao takva, pogodna za osnovnu školu i uzrast šestog razreda.

Primjeri preuzeti iz zbirke definirani su koristeći se četirima rječnicima: *Rječnik bosanskoga jezika* (Halilović – Palić – Šehović) ili tzv. *Fakultetski rječnik*, *Rječnik bosanskoga jezika* (Dževad Jahić), *Rječnik karakteristične leksike u bosanskome jeziku* (Alija Isaković), te rječnik koji se nalazi u prilogu knjige *Govor grada Sarajeva i razgovorni bosanski jezik* (Halilović – Tanović – Šehović). Za definiranje žargonizama koristit će se i *Rječnik sarajevskog žargona* (Narcis Saračević). Pojedine lekseme imaju dvojaku pripadnost nekima od leksičkih slojeva, što će biti naznačeno prilikom kvalifikacije u tabelama.

3. Alija Isaković i njegov doprinos jeziku

Alija Isaković jedan je od najistaknutijih bh. i bošnjačkih književnika. Rodio se u Bitunji kod Stoca, 1932. godine, gdje je završio osnovnu školu. Dalje školovanje nastavio je u Stocu, Zagrebu, Pančevu i Beogradu. Svoju ljubav prema jeziku i književnosti iskazuje upisom na studij jugoslovenskih književnosti, na Filozofskom fakultetu u Sarajevu. Bio je scenarist, historičar književnosti, urednik časopisa, leksikograf, te predsjednik raznih odbora važnih za Bošnjake i njihovu intelektualnu zajednicu.

Kao književnik se ostvaruje početkom šezdesetih godina 20. stoljeća kada objavljuje roman *Sunce o desno rame* (1963), poslije i pripovjedačku zbirku *Semafor* (1966). Nakon toga slijede: *Prednost imaju koji ulaze* (1971), *Taj čovjek* (1975), drame *Krajnosti*, *To*, *Generalijum* i *Kraljevski sudbeni stol* (1981); *Hasanaginica* (1982). Nekoliko godina kasnije objavljuje i putopis *Jednom* (1987), roman *Pobuna materije* (1985), te knjigu priča za djecu *Lijeve priče* (1990), ali i književni izbori u edicijama *Savremena književnost naroda i narodnosti Bosne i Hercegovine u 50 knjiga*, *Muslimanska književnost XX vijeka* i *Bošnjačka književnost u 100 knjiga*.

Kroz svoja književna djela njegovao je tradiciju, promovirao kulturu, ali i čuvao i redovno afirmirao bosanski jezik i bošnjačku književnost koja je tada bila zanemarena i „nepostojeća“.

U želji da ispravi nepravdu, kojoj je u prošlosti često podlijegao bosanski jezik, on 1992. godine izdaje *Rječnik karakteristične leksike u bosanskome jeziku*. U njemu jasno, argumente potkrepljujući činjenicama i citatima, ukazuje na značajan udio bosanskoga jezika u tadašnjem zajedničkom jeziku. Posebno je zadivljujuća njegova briga i ljubav prema jeziku koju je pokazao svojim djelima i riječima da bez obzira na sve što se bude dešavalo bosanski jezik ostaje bosansko-muslimanskome narodu: *njegov moral, njegova duševnost i njegovo utočište*.¹ Alija Isaković u svojim djelima pokazuje raskošno poznavanje leksike našega jezika što je i jedna od najznačajnijih crta njegovog književnog stvaralaštva. Sa sigurnošću možemo reći da leksički slojevi kojima je bogatio svoj književni izraz, ali i njegov cjelokupni književni rad, izuzetno doprinose našoj leksikografiji i leksikologiji, ali i bosanskome jeziku u cijelosti.

---

¹ A. Isaković, 1992:26.

4. O *Lijevim pričama*

Dvije godine prije izlaska *Rječnika karakteristične leksike u bosanskom jeziku*, Alija Isaković napisao je i zbirku priča za djecu koju je nazvao *Lijeve priče*. Samim nazivom, ne samo da plijeni dječiju pažnju, zainteresiranost, radoznalost, već najavljuje i upotrebu markirane leksike koja posjeduje značajnu ekspresivnost i, bez sumnje, ostavlja najveći utisak, kako kod djece tako i kod odraslih. Takva leksika, za djecu je i ulaznica za svijet stvarnosti, svakodnevnicu, ali i za put osmijeha, rasonode i relaksacije. Pisac, za razliku od mnogih koji su pisali u to vrijeme, ruši postulate ideologije i otvara mogućnosti novog, svježijeg pogleda na život i književnost. Otac svaku noć smišlja i priča priče svojim sinovima, Adniju i Fariju. Za razliku od patrijarhalnog društva, koje je ostavilo dugoročne posljedice na današnje, majka nije *vezana* za kuću i kućne poslove, čuvanje djece i sl. Ona u ovom djelu ima svoje zvanje (*profesionalna glumica*) i redovno odlazi na posao, a *tata* je taj koji češće ostaje u kući i vodi brigu o djeci. Oba sina neodoljivo pokazuju svoju sreću svaki put kada otac priča svoje *lijeve*, izmišljene priče. Tako se ističe značaj žive riječi i prednost kvalitetnog provođenja vremena sa djecom. Škola, putovanja, nespretnosti, nevolje i mnoge životne avanture, koje se uistinu dešavaju svakoj porodici sa djecom, realistično su prikazane u ovim pričama i to upravo kroz specifičan jezik, tj. leksiku koju djeca razumiju, koju su imali priliku čuti i na koju reaguju. Svaka leksema ima svoju ulogu i vrijednost te njena prihvatljivost, odnosno prikladnost uvijek ovisi o kontekstu.

Prethodnih nekoliko godina lektira *Lijeve priče* nailazila je na negativne reakcije pojedinih roditelja. Međutim, period u kojem su najviše na površinu isplivale ove reakcije je vrijeme u kojem se nastava odvijala *online* putem, na raznim platformama koje su roditeljima omogućile znatno više mogućnosti za učešće, ne samo u domaćem, nego i školskom radu. Čak je, 2020. godine, Savez samostalnih sindikata BiH, po inicijativi zabrinutih roditelja i nastavnika islamske vjeronauke, Ministarstvu za obrazovanje, nauku i mlade KS poslao Zahtjev za izbacivanje djela *Lijeve priče* iz lektire za osnovnu školu. Na društvenim mrežama, ali i u usmenim komunikacijama i školskim konsultacijama, postoje brojni komentari koji su bili protiv toga da se ova knjiga nalazi u sklopu NPP-a. Jedna nastavnica, u grupi koja je osnovana s ciljem lakše komunikacije tokom online nastave, istakla je svoje mišljenje: "Nije naš posao (niti za njega imamo vremena) objašnjavati bilo kome, osim učenicima, stilsku ili bilo koju vrijednost književnog teksta, to je posao odsjeka (u množini) za književnost svih

fakulteta i posao raznih ekspertnih grupa pri ministarstvima. Nastavnici (i ja lično) godinama imaju problem sa roditeljima vezan za ovo djelo, ali to nas nije spriječilo da ga obrađujemo. Dakle, mi godinama reagujemo tako što nismo podlegli pritisku i “zaobišli“ knjigu “Lijeve priče“ Alije Isakovića.”²

5. Leksika

“Gledamo na svijet uglavnom kroz prozor svog maternjeg jezika. Jezik daje boju našoj percepciji i spoznavanju svijeta.”³

Jezik je jedna od najznačajnijih odlika kako pojedinca, tako i naroda. Po jeziku nas identificiraju, on oslobađa naše emocije, njime komuniciramo, prikazujemo svoju ljudsku narav, duh i karakter, kroz jezik živimo. Sve riječi koje ulaze u sastav jednog jezika ili narječja predstavljaju njegovu leksiku. “Lekseme su, zapravo, reči sa svim njihovim inherentnim leksičkim semantičkim obeležjima, kategorijalnim odlikama (pripadnost tzv. ‘vrsti reči’), morfološkim likom, mogućim sintaksičkim ponašanjem i funkcijama” (Radovanović, 1986:99). Bogatstvo svakog jezika odlikuje se po raznovrsnosti i specifičnosti njegove leksike i njenih slojeva. U bosanskom jeziku “stalno je prisutna jedna najopćija odlika te leksike; njezina teritorijalna ‘nemarkiranost’, široko obličko i značenjsko polje, raznovrsne mogućnosti kombiniranja ‘istočne’ i ‘zapadne’ leksike, njezina otvorenost prema riječima iz drugih jezika (naročito pram turcizmima, ali i germanizmima, romanizmima, u najnovije vrijeme anglicizmima)” (Jahić, 1999:61). Svaka leksema ima svoju svrhu, svojom pojavom u određenom vremenu i prostoru postiže neki cilj, pogotovo u književnim djelima. Neke jezičke jedinice su stilski obilježene (markirane) što znači da one imaju jednu ili više drugačijih karakteristika od onih koje to nisu, te ih možemo podijeliti na stilski markirane i na stilski neutralne lekseme. One se (prema Šehović, 2009:129) mogu podijeliti *u pet grupa*:

1. *pasivna leksika (arhaizmi, historizmi, zastarjele riječi i neologizmi),*

2. *leksika ograničene upotrebe (žargonizmi),*

---

² N.U. u *Materijali za online nastavu*, 21.10.2021.

³ Wierzbicka 1990: 71, cit. prema: Šipka 1999:53.

3. leksika izravnoga (vulgarizmi i psovke) i neizravnog (eufemizmi) imenovanja stvari i pojava. Lekseme prvoga tipa čine dio mnogo šire kategorije tabu-riječi, koje su, načinom označavanja stvari i pojava, suprotstavljene eufemizmima.

4. emocionalno-ekspresivna leksika (hipokoristici, pejorativi, uzvici),

5. frazeme.

Važno je naglasiti, kako i Šehović (2009:129) piše, da ova klasifikacija ne implicira da jedna leksema istovremeno ne može pripadati dvjema grupama, kao i to da ekspresivnost može biti obilježje ne samo navedene četvrte grupe nego i svih ostalih, sve u skladu sa kontekstom. Stilska markiranost lekseme u velikoj mjeri zavisi od konteksta u kojem se ona upotrijebi, što znači da sama njena pojava nije kraj, već početak otkrivanja njenog značenja. Tek spoznajom bližeg ili daljeg konteksta, mi spoznajemo i značenje. Upravo zbog nepoznavanja konteksta ili zbog pogrešne upotrebe, te zbog svoje izravnosti, ekspresivnosti, zastarjelosti i sl., neke lekseme bivaju neprihvaćene, izbjegavane, odbojne ili zanemarivane. Međutim, one postoje i itekako su važan dio razgovornoga bosanskoga jezika. Jedan od autora *Rječnika bosanskoga jezika*, na pitanje da li su u *Rječnik* uneseni i žargonizmi, pa i vulgarizmi, odgovara:

“Naravno, oni su sastavni dio jezika, nažalost čak su mnogo frekventniji od nekih općeupotrebnih riječi. To znači da ne možete bježati od njih. To je naša jezička stvarnost. U Rječniku, naravno, postoje tzv. leksikografske odrednice koje upućuju na status i sferu upotrebe riječi. Tako je svaki vulgarizam označen skraćenicom vulg., žargonizam skraćenicom žarg. i sl.”⁴

Pet gore navedenih kategorija, bit će predmetom obrade ovoga rada, i to redosljedom kako su navedene.

---

⁴ Palić, Ismail, odgovori novinaru Islamske zajednice u BiH: *Zekat* (31.1.2011.)

6. Leksički slojevi u *Lijeveim pričama* Alije Isakovića

6.1. Pasivna leksika (arhaizmi, historizmi, zastarjele riječi i neologizmi)

6.1.1. Arhaizmi

Prošla vremena ne bismo mogli vjerodostojno opisati bez arhaizama. Arhaizmi pripadaju pasivnoj leksici jer su to lekseme koje su po sadržaju ili izrazu zastarjele, odnosno nestale iz aktivne leksike zbog jezičnih i izvanjezičnih razloga. To je “riječ, oblik riječi ili veza riječi koja se osjeća kao starija ili koja odiše starinom; zastarjelica“ (Anić, 2003:32). U *Rječniku bosanskoga jezika* (Halilović, Palić, Šehović, 2010:28), arhaizam se definira kao “1. Lingv. jezička jedinica (riječ, oblik riječi, sintagma i sl.) koja više nije u svakodnevnoj upotrebi u savremenom jeziku i koja se osjeća neprimjerenom; zastarjelica 2. Uopće, ono što više nije u upotrebi, što je zastarjelo, staromodno.” U savremenom jeziku one imaju svoje zamjene, tj. sinonime za razliku od historizama. Postoje mnoga tumačenja zbog kojih je klasifikacija ovog leksičkog sloja složena. “Prvo, šta je uopće arhaizam? Drugo, ko može neke riječi proglasiti arhaizmima? Ovdje su riječi lahko i mehko iz 17. v., riječi lahak i mehak iz 1886., buzdohan iz 1900. One, i brojne druge, egzistiraju u našem jeziku i pisanju protivno pravopisnim normama od prve (1852) do današnje (1960)” (Isaković, 1995:379). Kako je jezik živa materija, podložan je promjenama, te se tako i mnoge lekseme označene kao arhaizmi mogu “vratiti“ u savremeni jezik iz raznih, nelingvističkih razloga, što otežava leksičku klasifikaciju. “Dok se tradicionalno susreće samo termin arhaizam, modernija terminološka klasifikacija vodi računa o nijansama, te se pojavljuju i termini historizam i zastarjele riječi” (Šehović, 2009:132). U ovome radu pratit ćemo klasifikaciju ponuđenu u knjizi *Govor grada Sarajeva i razgovorni bosanski jezik*, poglavlje *Leksika razgovornoga bosanskog jezika* (A. Šehović), te vlastitu intuiciju autorice. Lekseme su ekscerpirane metodom vlastitog izbora autorice, nakon iskustva rada sa učenicima u školi i bilješki sa časova.

Slijede primjeri:

(...) *nije ukaljala nožicu i nije tražila da joj Grm otare kal.* (AIL, 14)

Pričam vam, dakle, vragolanci moji, o Zemlji-planeti, vascijeloj Zemlji na koju stane sve što pripada ljudima (...) (AIL, 30)

“Jesi li ti, Nušiću, ikada vidio more?” “Nisam“, **veli** Nušić. (AIL, 32)

Pušio je na dugački **cigarluk**... (AIL, 61)

Sada u kesi imam jednu lijepu zlatnu **mindušu**... (AIL, 78)

Pošla Koka na **pazar**, ukaljala nožicu. (AIL, 11)

Uvucite se, ispružite se, ako mama bahne, odoh ja na **pazar!** (AIL, 16)

Često je ponavljao rečenicu koju je pročitao na vratima neke stare **Aščinice**. (AIL, 134)

Ja sam Frižider de luxe kategorije, a ne **Škrinja**. (AIL, 80)

Kako sam vam pričao ruske bajke kad je bio debeo snijeg u prozoru, vatra u radijatoru, bunda na **čiviluku**, sanke u hodniku, a čizme nisu još namazane kako treba! (AIL, 14)

Čizme od sedam milja, da odmah stignemo u Rusiju, gdje je snijeg toliko velik da sam se jednom **golemo** iznenadio. (AIL, 15)

Kolegica se malo ušeptrljila: zna-ne zna, studentarija kao studentarija, makar bili studenti-odijela, a ja kažem jakim glasom "Pogledajte, kolegice, u knjizi Maje Ožegović, prvo izdanje, strana 216, treći red **ozdo**. (AIL, 102)

Arhaizmi	RBJ	RKL	RDŽJ
otare	<i>Otrati</i>	<i>otirati- otjerati</i> 3.l. jd. m.r. <i>otare</i>	-
kâl	<i>ekspr. raskvašena, blatnjava zemlja; blato, glib</i>	<i>Blato</i>	<i>arh. ekspr. jez. knjiž. raskvašena zemlja; blato</i>
vascijela	<i>vàs zam. zast. v. sav vascio prid.(odr. vascijeli) ekspr. sav, cio, čitav: ~dunjaluk ž. vascijela</i>	<i>sva (pojačano)</i>	-
veli	<i>veli dvov. 3.l. jd. prez.(defektni glagol) razg. kaže, govori</i>	-	-

cigarluk	<i>naprava cjevasta oblika u koju se umeće cigareta, pomoću koje se puši; muštikla, cigaršpic</i>	<i>muštikla, cigaršpic</i>	<i>naprava u obliku cjevčice različitog oblika i različitog materijala u koju se stavlja cigareta pri pušenju; muštikla; cigaaršpic; čibuk</i>
minduša	<i>perz. ž. nakit koji se nosi na ušima; naušnica</i>	<i>naušnica, menduša, menduha</i>	<i>1. ženska ukrasna naušnica; minduha, menduha, menduša, uopće naušnica</i>
pazar	<i>perz. m., razg. 1. prodaja i kovina robe ili nekretnina; trgovina, trgovanje: živjeti od pazara 2. mjesto, prostor (ob. otvoren) gdje se obavlja trgovina: pijaca, trgovište, pazarište, sajam: otići na Pazar 3. dan u koji se trguje, pazarni dan: danas je pazar 4. ono što se prodaje i kupuje, čim se trguje: nabaviti mnogo pazara 5. zarada od trgovine, trgovačka dobit: predati gazdi pazar</i>	-	-
aščinica	<i>ugostiteljska radnja u kojoj se pripremaju i poslužuju tradicionalna jela</i>	<i>aščija- kuhar aščibula-kuharica aščibaša - glavni kuhar aščicare - javno, otvoreno</i>	<i>1. hist. javna kuhinja, narodna kuhinja 2. aščinska radnja</i>
škrinja	<i>ž. 1. etnol. sanduk (često okovan i ukrašen) u kome se drže razne stvari</i>	<i>Kutija</i>	-

	<i>(rublje, dokumenti itd.); sehara 2. veći zamrzivač s poklopcem koji omogućuje duži vijek čuvanja namirnica</i>		
čiviluk	<i>tur. m. vješalica s čivijama (klinovima, kukama ili sl.)</i>	<i>Vješalica</i>	<i>vješalica za odjeću</i>
golemo	<i>pril. odveć, mnogo, jako: ~se prevario golem prid. 1. koji je vrlo velik; ogroman, krupan, glomazan: ~čovjek 2. ekspr. koji je mnogobrojan: ~rodbina</i>	<i>Veliko</i>	<i>pril. a. rij. neob. krupno</i>
ozdō	<i>òzdō (ozdol, ozdola) pril. razg., v. odozdo: 1. s donje strane 2. pren. od naroda, od običnih ljudi</i>	<i>ozdol Mulabdić 1898, 15, ozdo, ozdola</i>	-

6.1.2. Historizmi

Historizmi su “riječi koje označavaju pojave iz prošlosti [kmet, ban]” (Anić, 2003:403). To su riječi koje su zastarjele ili nestale uslijed izvanjezičkih promjena. Uzrok tome je što su i predmeti i pojave koje su označavali nestali, tako historizmi nisu dio aktivne već prelaze u pasivnu leksiku. Navest ćemo par poznatih tumačenja: “Leksemi koji su iz aktivnog u pasivni leksik prešli djelovanjem izvanjezičnih čimbenika nazivamo historizmima” (Samardžija 2001:29); “Onaj dio pasivnog leksika koji imenuje predmete koji su se prestali upotrebljavati ili pojave koje su nestale iz života ili društvenih odnosa nazivamo historizmima” (Stolac 1993:325). Postoje i pristupi koji historizme zbog svoje zastarjelosti smatraju vrstom arhaizama. Temeljna razlika između njih je u tome što arhaizmi imaju

sinonime u savremenom bosanskom jeziku, dok ih historizmi nemaju. Historizmi označavaju titule, službu, zvanja, odjeću itd., stoga je njihova upotreba znatno aktivnija. Zbog toga što jezik kao sistem ne poznaje staro, zastarjelo, nestalo, i jedni i drugi, normirani su dio leksike. “Jezik je kao sustav (za razliku od jezika kao standarda) neutralan prema povijesti, prema kulturi, prema naciji, prema konfesiji, prema civilizaciji itd. Jezik je kao sustav neutralan prema povijesti standardnog jezika. Za nj nema historizama i arhaizama” (Silić 1999:239). Lekseme koje postanu historizmi ipak *ne zastarijevaju*, nego se prilagođavaju, njihovo se značenje sužava i nastaje novo, skladno vremenu u kojem se koristi. Oni najčešće imaju terminološku vrijednost, stoga ih najviše pronalazimo u funkcionalnim stilovima standardnog jezika, specijaliziranim, stručnim radovima. Među njima najviše je pravnoadministrativnih pojmova, te termina koji se odnose na vojsku, oružje, vojnu i konjsku opremu, kako je to utvrdio Dž. Jahić (Jahić, 1991, str. 86–87).

Primjeri historizama koje smo pronašli u korpusu:

*Bili Djed i Baka, svega su imali, samo nisu imali **dukata**.* (AIL, 94)

*Baka reče: ja bih htjela **dukata**. Djed reče: eno **dukata** u banci, ispuni ček...* (AIL, 94)

*E, neću te **dukate**, poče baka zanovijetati, kako već zanovijetaju bogate žene. Pa kakve hoćeš **dukate**, upita djed. Hoću one **dukate** iz narodne priče – kad je Horoz otišao u svijet preko sedam gora i sedam mora i iščeprkao **dukate** iz zemlje, iz bunjišta. Punu kesu žutih **dukata**.* (AIL, 94)

*To podmlađuje, pomisli, pažljivo ga razbije na vrhu, kad umjesto žumanceta ugleda u jajetu zlatan **dukat**! Pravi pravcati **dukat**!* (AIL, 96)

*Kad bi se i odavde odstupilo, **legiji** bi bio otvoren put u donja sela.* (AIL, 23)

*(...) svaki se **patrizan** začepkao u svome zaklonu...* (AIL, 23)

*Nije im ni na um padalo da su ovo posljednji zgodni položaji pred prostranom kotlinom iz koje su rodnom većina **partizana** iz ovog **bataljona**.* (AIL, 23)

*Jedan brkati **partizan** rekao mi je, tada, (...)* (AIL, 8)

Historizmi	RBJ	RKL	RDŽJ
dukat	lat. m. hist. 1. mletački zlatnik; cekin 2. zlatnik različite	-	1. povj. fin., novčana jedinica 2.

	<i>vrijednosti uopće</i>		<i>razg. jez. zlatnik</i>
legija	<i>lat. ž. 1. vojn. hist. najveća jedinica u rimskoj vojsci 2. vojn. veća jedinica koja nije dio regularne vojske (često sastavljena od stranaca) 3. pren. veliki broj, količina; mnoštvo</i>	-	<i>vojn. 1. povj. najveća borbena jedinica rimske vojske 2. naziv za veću vojnu jedinicu; legion rij.</i>
partizan	<i>1.a. onaj koji se u ratu bori i izvodi akcije u neprijateljskoj pozadini ili na teritoriji pod njegovom kontrolom, gerilac b. hist. borac ustaničkih antifašističkih jedinica u Drugom svjetskom ratu na području bivše Jugoslavije i dr. država 2. pren. pejor., zagovornik komunističke ideologije; komunista, komunjara 3. rij. ekspr. odlučan, beskompromisan borac za šta</i>	-	-

6.1.3. Zastarjele riječi

“Termin zastarjela riječ smatra se sinonimnim s terminom *arhaizam*, kojem se daje prednost zbog njegove sintetičke forme.”⁵ Tzv. *zastarjelice* se sve manje koriste. Našli smo jedan primjer u korpusu:

Vrat me boli od današnjega gombanja. (AIL, 18)

Zastarjele riječi	RGGS	RBJ	RKL	RDŽJ
gòmbānje	<i>gòmbati se - inf.; kol. boriti se (Američka administracija se gomba sa islamskim pitanjem. - televizijska emisija)</i>	<i>gòmbati se (gòmbati se), gl. im. gòmbānje 1. zast. raditi gimnastičke vježbe; gimnasticirati, vježbati 2. razg. a.</i>	<i>gombačke vježbe-gimnastičke vježbe</i>	<i>1. boriti se, fizički se početi obračunavati, koškati se 2. razg. tući se, gnjaviti se s nekim oko nečega, prepirati se, gložiti</i>

⁵ Halilović, S., Tanović, I., Šehović, A., 2009:134.

		gurkati se (ob. u kakvoj manjoj prepirci) b. gnjaviti se s kim ili čim		se 3. svuda hodati, skakati tamo i amo za poslom; lomati se 4. kretati se, pejšaćiti po vrletnom kraju 5. arh. zast. raditi gimnastičke vježbe; gimnasticirati
--	--	---	--	--

“Krajem 19. i prvom polovinom 20. stoljeća, vježbališta plemenitih fizičkih vještina (šakanja, hrvanja, gimnastike i mačevanja) nazivana su *gombaonama*, a otvoreni tereni *gombalištima*. Etimološki, korijen riječi je mađarskog porijekla i označava kuglu, odnosno loptu.”⁶

6.1.4. Neologizmi

Neologizam je “nova riječ, jezična novotvorina, kovanica ili posuđenica iz drugog jezika; novotvorenica.”⁷ To su lekseme novijega porijekla, mada postoje i one koje su *ušle* u standardni jezik i deset godina ranije i sada postale dijelom standardnoga jezika. Zato je njihova “upotrebna vrijednost u svakodnevnome jezičkom izrazu relativno stabilizirana” (istakla Šehović), što je glavni razlog da se njihova “novina još osjeća” (Zgusta, 1991, str. 172).⁸ Obzirom da su *Lijeve priče* objavljene prije više od trideset godina, većina riječi koje su se u to vrijeme smatrale novim riječima, jezičkim novotvorinama, danas su se u standardnom jeziku relativno stabilizirale, iako se kod nekih može osjetiti njihova “novina” ili prepoznati porijeklo. Neologizmi su važan dio svakoga jezika jer postojanje novih pojava, predmeta i pojmova iziskuje i nove nazive, tj. lekseme. Prema tome osjećaju novine, lekseme klasificiramo kao neologizme, ali i utvrđujemo o kojem se tipu neologizma radi. Postoje tri vrste neologizama:

1. **Značenjski neologizmi** (lekseme koje pored postojećeg značenja bivaju proširene nekim novim smislom).

⁶ <https://leksikon.thinking-garment.com/gombati-se/>

⁷ Anić, 2003: 853.

⁸ Halilović, S., Tanović, I., Šehović, A., 2009:135.

2. **Formalni neologizmi** (lekseme koje daju novu formu već postojećem značenju);
3. **Formalni i značenjski neologizmi** (označavaju dotad nepostojeću realiju za koju se traži odgovarajuće značenje odnosno ime).⁹

Primjeri iz korpusa značenjskih neologizama:

*Ja sam još mlada i **moćna** Mašina!* (AIL, 76)

Nađeni su i primjeri **formalnih neologizama** koji su nastali preuzimanjem leksema stranoga porijekla (najčešće iz engleskoga jezika):

*Ja sam Frižider **de luxe** kategorije, a ne Škrinja.* (AIL, 80)

*Rekla mu je, Ijutito, ako utrpaš u Frižider lubenicu, gdje će onda stati **ekspres** lonac sa grahom.* (AIL, 80)

*(...) zatim **centarfor** Liverpula (...)* (AIL, 47)

*Ispravka prošlogodišnjeg **rebalansa**...* (AIL, 43)

Formalni i značenjski neologizmi podrazumijevaju stvaranje novog leksema uz pomoć domaćih tvorbenih elemenata. Ono je moguće i kada su i korijen riječi i afiksi domaćeg porijekla. U našem korpusu otac izmišlja priče svojim sinovima pri čemu vrlo često smišlja i nove riječi, baš kao i sami dječaci. Tako su pronađeni zanimljivi primjeri individualne tvorbe gdje se na domaći korijen riječi dodaju domaći prefiksi i sufiksi.

*Ovo je priča da svako nešto doda i **oddoda**.* (AIL, 24)

*Ova **lucprdasta** žena, umjesto da kupi konezrvi i malo ih podgrije, stalno cvrči nekog vraga, dinsta nešto, krčka sarme, peče palačinke, smrdljivu ribu, prokuhava mlijeko koje je već bilo kuhano..* (AIL, 78)

*Samo si se **zaknjigio** u toj sobi. **Zaknjigio!** Vi samo izmišljate nove riječi kojima ćete me dotući.* (AIL, 18)

*Priča može da uspava. Valja znati slušati... Tiho, **tihonjko, tihonjko!*** (AIL, 14)

*Hoćemo, reče Fari. Malo svjetlo mi ne **ugoršava** priču već **uboljšava**.* (AIL, 55)

*Dobar je! Fari, još jedan vic i **spavanac**, reče tata zadovoljan.* (AIL, 91)

---

⁹ Isto:136.

*Furaj po mlijeko! Ti si moj **kupovač!** (AIL, 69)*

*Kolegica se malo **ušeptrljila**: zna-ne zna, studentarija kao studentarija, makar bili studenti-odijela, a ja kažem (...) (AIL, 102)*

*Kada se **pomodiš**, javi se. -Hoćeš da budem moderna? Zar nisam? (AIL, 126)*

*Pop je bio crn i brojao je pare. Neka vas tata opet vodi u **boginicu**, ali sada moramo misliti na druge stvari. (AIL, 126)*

Leksemi nastali proizvoljnim načinom ili “prema produktivnim tendencijama određenog jezika nazivaju se organski neologizmi.”¹⁰

(...) “pseudoposuđenice ili prividne posuđenice koje smatra apsolutnom novinom jer kao model ne postoje u stranom jeziku, nego se posve slobodno oblikuju u nekom drugom jeziku (npr. darker, kuler, kaubojke, koledžice itd.). Uz spomenute kategorije još su izdvojene domaće nove riječi koje nastaju kako bi popratile društveno-politička previranja te nove-stare riječi, odnosno riječi koje se zbog aktualizacije pojmova koje označuju naglo uspinju na frekvencijskoj listi (npr. globalizacija, tranzicija, elektronski, informatički, **terorizam** itd.).”¹¹

Takve smo našli i u našem korpusu:

(...) *počinju činiti slične nevaljale stvari koje su ranije činili ljudi, počеше **terorizirati** sve oko sebe, vrijeđati ljude i naređivati kao da su ljudi njihovi robovi. (AIL, 104)*

*Ljudima jednoga dana dojadi taj **teror**. (AIL, 105)*

*...da se zajedno pobunimo protiv ljudske **tiranije**. (AIL, 79)*

*Išle su u **demonstraciju** za KOŽNU ČARAPU i njenu novu modu. (AIL, 49)*

Neologizmi	RGGS	RBJ	Prijevod
moćna prid. ž.	<i>moćan - pridj.; žarg. i neol. kvalitetan (obično i skup), mōćno - pril.; žarg. i neol. veoma dobro, kvalitetno</i>	<i>1. moćan prid. 2. koji ima veliku snagu; jak, snažan</i>	-

¹⁰ Zgusta, 1991:175.

¹¹ A.Mlakić: *Neologizmi: Prijetnja i/ili jezično bogatstvo*: 79.

de luxe	-	-	(fr.) raskošno, luksuzno
ekspres	-	-	(lat. expressus) 1. hitno, vrlo brzo, što je brže moguće
centarfor	-	-	(lat. <i>centrum</i> – središte) sport: u nogometu srednji igrač u napadu.
rebalans	-	-	(lat. re- ponovo, opet, fr. balance ravnoteža) postupak ponovnog uravnoteženja
oddoda	-	-	(od + doda) oduzme
zaknjigio	-	-	(za + knjig +io) začitao
tihonjko	-	-	(tiho+njko) tiše od tiho
spavanac	-	-	(spava + nac) spavanje
kupovač	-	-	(kupov+ač) onaj koji ide u kupovinu, koji kupuje
pomoditi	-	<i>pòmodno pril. na pomodan način, prateći modu, po modi</i> <i>pomódnōst ž. svojstvo onoga koji je pomodan i onog što je pomodno</i>	postati moderan
boginica	-	-	mjesto gdje se obavljaju molitve Bogu
terorizam	-	<i>m. sistematsko vršenje terora, upotreba nasilja i zastrašivanja radi iznuđivanja nekih političkih ustupaka i sl.</i>	Korištenje terora za postizanje političkih ili ekonomskih ciljeva naziva se terorizmom.
teror	-	<i>m. vladavina nasilja s progonima i fizičkim ugrožavanjem i uništavanjem neistomišljenika i protivnika; strahovlada, tiranija</i>	lat. <i>terror, terroris</i> , strava ili užas je sustavno i često naizgled planirano širenje straha i užasa kroz provođenje ili prijetnju nasiljem kako bi se ljude učinilo poslušnima ili pokornima.

<i>tiranije</i>	-	ž. 1. pol. vlast, vladavina tirana; tiranstvo 2. pren. razg. pretjerano, strogo, tiransko ophođenje; nasilje, okrutnost, svirepost, ugnjetavanje, zlostavljanje	tiranizirati, tiranisati; tîr: pucanj
<i>demonstracija</i>	-	1. l. javno prikazivanje, pokazivanje, predstavljanje b. term. nastavni postupak u kojem većinom primjenjuju metode prikazivanja i pokazivanja	(lat. demonstratio: pokazivanje; prikaz). 1. Zorno prikazivanje, predstavljanje ili izlaganje čega. 2. Dokazivanje neke tvrdnje, formule i dr.

Postoje leksemi koji su karakteristični samo za neki mjesni govor, jezično područje ili jedno od narječja, dok su drugi poznati većini govornika. Tako se leksika dodatno, prostorno raslojava na lokalizme, regionalizme i dijalektizme.

6.2. Lokalizmi, regionalizmi i dijalektizmi

1) **Lokalizmi** su leksemi koji se koriste kao specifični izrazi za neki ograničen prostor, za neki uži kraj.

Pronašli smo primjer:

“Pogledajte, kolegice, u knjizi Maje Ožegović, prvo izdanje, strana 216, treći red **ozdo**.”
(AIL, 102)¹²

¹² òzdō (ozdol, ozdola) pril. razg., v. odozdo: 1. s donje strane 2.pren. od naroda, od običnih ljudi (RBJ) ozdol Mulabdić 1898, 15, ozdō, ozdola (RKL)

2) **Regionalizmi** su leksemi čiji je izraz specifičan za neki širi prostor, regiju. Oni fonološki i morfološki podliježu varijacijama, zavisno od regije do regije. U korpusu je nađen sljedeći primjer, čija je upotreba bila aktivna za vrijeme bivše SFRJ, a danas i na području Srbije.

*Odvela ih je do samoga graničnog prelaza, do carinika i pograničnog **milicionera**.* (AIL, 137)

Primjer specifičan za područje Hrvatske i Hercegovine:

*Kad već nema mame **doma**.* (AIL, 40)

Zatim primjer karakterističan za područje Sirijske pustinje i u pustinjskim oblastima sjeverne Afrike, prvenstveno u Arabijskim pustinjama:

*I samo je trebalo da se pojave **beduini** na devama ili razbojnici na brzim konjima.* (AIL, 128)

“Dijalektalno arap. *bedewīn*, mn. od *badawī*: stanovnik pustinje.”¹³

3) **Dijalektizmi** su leksemi koji specificiraju najveći prostor. Karakteristični su za određeno narječje, stoga se mogu podijeliti na štokavizme, čakavizme i kajkavizme. *Dijalektizam jeste riječ, oblik ili bilo koja druga jezička pojedinost svojstvena dijalektu, ali ne i standardnome jeziku.*¹⁴ U djelu koje je predmet našeg istraživanja, pronađen je primjer dijalektizma koji je odlika ijekavskoga govora, a označava odrični oblik pomoćnog glagola *biti* u prezentu, u drugom licu jednine:

*“**Nijesi** ti ni za konjovoca!” ... Konjovodac je onaj što vodi konja.* (AIL, 22)

Ovaj oblik karakterističan je za govorno područje Crne Gore i to dio zetsko-južnosandžačkog dijalekta. Pronađeni su i primjeri ekavice, karakteristični za govorno područje Srbije i dijelove Crne Gore, gdje pisac kroz govor likova jasno ukazuje na to:

*Kad smo bili u Beogradu, ti si govorio: **belo, mleko**, a kad smo bili na Kalemegdanu i kad smo susreli onu ženu rekao si: Beograd je **devan** grad. Samo sam se trudio da govorim kao Beograđani.* (AIL, 17)

*U koga si ti **video** video? To je ekavski, pohvali se Adi.* (AIL, 17)

---

¹³ <https://enciklopedija.hr/natuknica.aspx?ID=6584>

¹⁴ Halilović, S.; Palić, I.; Šehović, A.; 2010: 182.

U primjerima vidimo piščevu namjeru svjesnog upoznavanja čitalaca sa dijalektima spomenutih prostora, a ono se nastavlja i u sljedećem primjeru:

*I Beograđanin, kad iznenada dođe u Sarajevo, kaže **prijepelica** umjesto **prepelica**, a jedan me neki dan pitao na Bašćaršiji "Da li mi je kravata dobro **svijezana**! Ja sam rekao "**Devno!**" i obojica smo se smijali našem neznanju i nepoznavanju. (AIL, 17)*

6.3. Leksika ograničene upotrebe

6.3.1. Žargonizmi

Jedan od najbrojnih slojeva leksike u svakom jeziku, pa tako i u bosanskome, jesu žargonizmi. "Žargon lingv. 1. skup žargonizama u jednom jeziku, koji ne pripadaju standardu i normi; primjer socijalno motiviranog jezičkog raslojavanja; šatrovački govor, šatra, sleng 2. jezička realizacija koja je gotovo isključivo poznata pripadnicima određene struke a ostalima je slabo razumljiva 3. pren. bilo koji govor koji je slabo razumljiv ili neprihvatljiv većini."¹⁵ M. Radovanović ih svrstava u *sociolekte*, koji "odslikavaju razlike između pojedinih društvenih celina u okvirima govorne zajednice, među društvenim grupama, strukturama, slojevima" (Radovanović, 1986:175). Žargonizmi nastaju tako što se već postojećoj leksemi mijenja značenje, na mnogo različitih načina. Neki od njih su: prefiksalna, prefiksalo-sufiksalna tvorba, srastanje, skraćivanje, metateza, ali i metaforizacija. Iako najčešće zadržavaju gramatičnost jezika kojem pripadaju, Radovanović ističe da ipak mogu "narušiti neke važne pravilnosti funkcionisanja gramatičkog sistema" (Radovanović, 1986:176). "Široko govoreći, žargonom se može nazvati svaki neformalni i pretežno govorni varijetet nekog jezika koji služi za identifikaciju i komunikaciju unutar neke društveno određene grupe – po profesiji, socijalnom statusu, uzrastu i slično – čije članove povezuje zajednički interes ili način života, a koja uz to može biti i teritorijalno omeđena. Žargon je obeležen specifičnim jezičkim sredstvima, pre svega leksičkim i frazeološkim, a izuzetno i gramatičkim i fonološkim" (Bugarski, 2006:12). Upotreba žargona osim što označava neku socijalnu pripadnost, posebno je pogodna za bijeg od svakodnevnog, uobičajenog, neutralnog govora.

---

¹⁵ Halilović S., Palić I., Šehović A., 2010:1538.

“Žargon uvijek označava opoziciju prema neutralnom, pa prema tome i bezbojnom govoru većine; on označava bijeg od klišea, ponekad bijeg od svijeta odraslih i moćnih, a često izražava i težnju za jednostavnom komunikacijom naspram jezika medija, škole, administracije“ (Katnić-Bakaršić, 1999:84).

Sam dio naslova knjige čiji sadržaj analiziramo jeste žargonizam: **Lijeve priče**.

Ja sam ljevak i pričat ću vam samo lijeve priče. (AIL, 7)

Pogledajte koliko mi je lijeva ruka ljevorukija od desne! Takva mi je i pamet – ljevoruka. (AIL, 7)

Adi, ne diraj ga! Molim malo mira u ovoj lijevoj kući, u ovo gluho doba noći... (AIL, 7)

Dakle, dakle, ovo se nije nikome dogodilo. Ja izmišljam. Gledajte kako izmišljam! Ljevoruko! Pogledajte moje naočari. Moju kosu ne tako razbarušenu kao nekad. Moju kretanju lijevom rukom prema nebu... (AIL, 8)

I kome bih sada, ovdje, u ovo lijevo vrijeme? (AIL, 8)

Mi volimo da nam ti pričaš svoje lijeve priče kojih nema u knjigama. To ne zna ni mama ni Zike. (AIL, 40)

Ja sam još mlada i moćna Mašina! (AIL, 76)

Tata zateže usne i zašilji bradu. (AIL, 13)

Šuti ti, Cviko. (AIL, 8)

Je li ti meni prigovaraš za moj posao? upita mama nanišanjena kao puška vinčesterka.

Tata ga odalami po guzici, zatim ga zagrlji,... (AIL, 122)

(...) svaki se patrizan začepkao u svome zaklonu... (AIL, 23)

Kao kad jezikom brzo hapneš površinu sladoledne kugle. (AIL, 37)

Poslije ovoga filma, koji je štampa razbubala kao najveću senzaciju, žene navale na naše cipele kao da su zlatne. (AIL, 47)

Molim te, izmlati me, reče Fari te večeri. Izmlati me da se smirim. (AIL, 26)

Miči se odavde, **izlemať** ću te. Smetaš mi i žurim.(...) Samo me **lemaj**. Nisi me ti rodila. Ja sam tatino meso. (AIL, 70)

Jutros me **izlemao**, ćim sam ustao. (AIL, 71)

Prićao si majci da sam te jutros **izlemao**, reće tata. (AIL, 72)

Šuti, każe mama, sad ću ih **izlemati**, obojicu! (AIL, 70)

Bilo je u njemu nećeg vojnićkog, a on se **vadio** govoreći da to nije vojnićki naćin već izvićaćki. (AIL, 52)

Visim gore okrenut naglavaćke kao da sam zlikovac koga treba objestiti o ekser da visi dok **crkne**. (AIL, 78)

Ućit ćete i ime ćovjeka koji je to prvi **skužio**. (AIL, 33)

Ovo **zavijanje** vas vjerovatno neće uspavati, ali ja imam i druge naćine osim Josipe Lisice!

To je rekao pomalo ponosan, pomalo **posprdano**. (AIL, 17)

Adi se nasmija **posprdno**. (AIL, 137)

Adi mu udari ćvoku. (AIL, 86)

Poslije sam udario Bojanu jednu **servu**. (AIL, 53)

Ti besprijećorni obrtaji pomažu mi da zaboravim sve životne nedaće, ti obrtaji su mi ushićenje, naroćito pri kraju pranja, naroćito kad je već rublje mirisno i valja ga samo malo pomilovati, kad je prljavština već otplovila, kad se **ludo** zanjišem u mašinskom transu. Tada se s užitkom vrtim, kao da sam sama na balu u Beću, na lijepom plavom Dunavu... (AIL, 75)

Mislili smo da si već **zdimila**. (AIL, 27)

Tatura, **provaljuješ**, reće stariji. (AIL, 17)

(...) i krišom gledao **gibanje** gibanice. (AIL, 117)

Nema mame i mene ste **najahali** do pola noći. (AIL, 18)

To jest, mama je glumila u velikom pozorištu i na televiziji, a tata je **glumio** doma, u kućnom pozorištu: kuhao mlijeko, drobio keks, razmazivao eurokrem. I svašta. (AIL, 40)

*A onda smo jednog dana **krahirali**. (AIL, 50)*

*Čitao bi, svako slovo bi **pozobao**, knjigu bi pojeo. (AIL, 19)*

*Hajde, **ne peglaj!** Prvo i prvo, ja namjerno **peglam**. (AIL, 32)*

*...zavukavši se u smotak velikog **perzijanera**. (AIL, 61)*

*Svađao si se s mojim ocem i s mojom majkom, reče. Ako me u petak šalješ nàni, ja ću s njom da **ukrvavim**. (AIL, 67)*

*Ti si mali majmunac, **furaj!** (AIL, 68)*

***Furaj** po mlijeko! (AIL, 69)*

*Tata **ufura** u sobu napet kao puška dvocijevka. (AIL, 98)*

*Zar nećeš biti **komandos**? (AIL, 69)*

*Tito je bio **metalac**. (AIL, 69)*

*Snimili su i masovno reklamirali tv-emisiju Upotreba **golaća**, ismjevivajući se ljudskim tijelima bez odjeće. (AIL, 104)*

*Izvikivali su im pogrđne riječi a dječija odjeća je izvikivala "Ua, **golaći!**" (AIL, 105)*

*Ne znam jesu li bolje **mačke** sa većim **sikama** ili sa manjim? (AIL, 131)*

*Da si l'jeva to bi bila pljačka. Da si desna ne bi bila **mačka**. (...) (AIL, 27)*

*Poznavao sam dječake koji su bili pravi **bombaši!** Ja sam bio nekakav nikakav, sitan, omalen. (AIL, 22)*

*Nemoj to, tatura, reče Fari kao **fol** preplašen. (AIL, 93)*

*To se saznalo i upravnica je nedjeljom nadgledala jedenje kolača, ali slabiji dječaci su **folirali** da jedu, krili su kolače i krišom stavljali u male kesice vezane oko pasa. (AIL, 115)*

*Sunce proviri preko tatinog ramena i stušti se na bjeličastu **guzu** kao roj vrelih strijela. (AIL, 128)*

Nema veze. Oni su Talijani. Oni ne znaju naš jezik, reče tata, utješno. Talijani misle da je moja guza krofna? Talijani će misliti da je tvoja guza krofna. Oni će od moje kite misliti da je viršla? (AIL, 129)

Milina gledati; sve skupa. Nema psovki, nema pijanih nabacivanja, nema papanskog gaženja tuđih cipela (...) (AIL, 101)

Žargonizmi	RGGS	RSŽ	RBJ	RKL	RDŽJ
lijeve	<i>lijêvī (stand. lijevi) - pridj. žarg.; nevažan (- Ko mu je to? - Ma, neki lijevi rođak.) bezvrijedan (On je lijevi stručnjak.)</i>	<i>lijêvī - nebitni, nevažni; sporedni, beznačajni; besmisleni, glupi</i>	<i>lijêvī - prid. 1. koji je na onoj strani na kojoj je srce u čovjeka (supr. desni) 2. koji je na toj istoj strani kad se gleda s utvrđene ili uobičajene tačke gledišta ili polazišta 3. pol. koji ima oštriju socijalnu političku orijentaciju 4. pren. razg. neugledan, nesposoban, nevažan, beznačajan</i>	-	<i>lijevi 1. koji je smješten na strani tijela prema srcu 2.a. koji je s te strane u odnosu na posmatrača ili onoga koji govori b. koji je sa te strane na fotografiji u odnosu spram nekoga ili nečega sa kim ili sa čim se prostorno poredi 3. pol. ideol. koji stremi radikalnijim mjerama i oštrijem kursu brzih revolucionarnih promjena 4. žarg. šatr. pren., nesposoban, neugledan, nezanimljiv, bezveznjak, levat</i>
moćna	<i>möćan - pridj.; žarg. i neol. kvalitetan</i>	<i>moćno - odlično, izvanredno,</i>	<i>möćan prid. 2. koji ima veliku snagu; jak, snažan 3. žarg. a.</i>		<i>sa velikom moći, vrlo snažno, silno</i>

	(obično i skup), moćno - pril.; žarg. i neol. veoma dobro, kvalitetno	divno, sjajno; zabavno, duhovito, smiješno	kojem se pridaju najveće kvalitete; dobar, super		
zašilji	-	šiljiti – uporno, dugo, neprestano pričati; gnjaviti, dosađivati (pričom); lagati obmanjivati; pridikovati, prigovarati, prekoravati, grđiti; nagovarati, uvjeravati; podbadati, huškati; vršiti oralni seks; ljutiti se, nervirati se	zašiljiti (šta) – učiniti šiljatim	-	-
Cviko	-	cviko = cvikèrāš: onaj koji nosi naočale	cvikèrāš žarg. pejor. - osoba koja nosi naočale cvikere – žarg. naočale, cvike	-	cvike - ž. r., mn.; žarg. i pej. naočale cvikèrāš - m. r.; žarg. i pej. osoba koja nosi naočale veće dioptrije ¹⁶ cviko – cvikeraš
nanišanjena	-	-	nišaniti – vojn. upravljati oružje tražeći cilj prije otvaranja vatre; ciljati	nišan (1) – nadgrob nik, bašluk nišan	-

¹⁶ Jahić, 1999:138.

				(2)- orden nišandži ja – strijelac	
odalami	-	-	<i>odàlamiti</i> 1.(koga) udariti iz sve snage, snažno udariti; tresnuti, zveknuti, opaučiti, mlatnuti 2. (šta) opaliti (šamar)	-	<i>odàlamiti</i> inf., žarg. - udariti, jako udariti ¹⁷
začeprkao	-	-	<i>čepřkati</i> (ø, šta) 1. kopkati zemlju ili sl. da se šta iskopa (posebno o kokošima) b. grepsti, roviti po čemu (ob. noktima) 2. pren. istraživati, pretraživati šta (posebno ono što je škakljivo, nezgodno, povjerljivo) 3. pren. pomalo raditi; raduckati	-	1. kopkati, grebati, da se nešto iskopa 2. pren. a. istraživati, pretraživati, tragati sa namjerom da se nešto nađe 3. neki posao obavljati pomalo, bez naročitaoga motiva, smisla, rezultata ili uspjeha
hapneš	<i>hàpnuti</i> - inf.; žarg. ukrasti	<i>hapnuti</i> : ukrasti, <i>hapati</i> : jesti; <i>krasti</i> , <i>drogirati</i> se (tabletama) arg.);	<i>hápiti</i> (šta) žarg. - grabiti, otimati, <i>krasti</i> <i>hàpiti</i> - up. <i>hapati</i> <i>hapnuti</i> - up. <i>hapiti</i>	<i>hápiti</i> - jesti <i>hàpiti</i> - <i>uhvatiti</i>	<i>hapnuti</i> – žarg. <i>zgrabiti</i> ; <i>ukrasti</i> , <i>zdipiti</i> , <i>maznuti</i> <i>hápiti</i> - inf.; žarg. <i>krasti</i> ; <i>nepošteno</i> <i>zarađivati</i> ¹⁸
razbubala	<i>búbānje</i> - s. r.; žarg. i pej. učenje napamet,	razbúbati – <i>izudarati</i> , <i>istučti</i> , <i>pretučti</i>	<i>búbati</i> 1.a. (koga, šta, o šta, u šta) <i>udarati</i> tako da odjekuje;	-	4. nepotrebno i naveliko <i>razglašavati</i> ,

¹⁷ Jahić, 1999:400.

¹⁸ Jahić, 1999:246.

	<i>mehaničko učenje; búbati - inf.; žarg. i pej. napamet učiti, mehanički učiti</i>	búbati - udarati, tući, pričati besmislice, gluposti, praznosloviti; izmišljati, nagadati; učiti napamet, bez razumijevanja (mehanički); spolno općiti, obljubljavati.	<i>lupati b. pejor. nevjesto udarati u bubanj 2. (šta) pren. pejor. učiti napamet ne ulažući trud da se razumije; štrebati 3.(ø) razg. širiti kakve vijesti, priče i sl.; razglašavati 4. (ø, šta) razg.pejor. govoriti besmislice, budalaštine; lupati, lupetati</i>		<i>rastelaiti, razbubnjavati</i>
izmlatiti	<i>tući se: maktljati se, marisati se, mlatiti se, šopati se</i>	U RSŽ nema ovog glagola, ali ima sličan: <i>mlāviti – udarati, tući, batinati</i>	<i>mlátiti 1. (ø, šta) a. istresati zrnje udarajući mlatilom b. motkom stresati voće koje se nalazi na drvetu 2.(koga) žarg. snažno tući; premlaćivati, udarati, lupati 3. (ø, šta) pren. razg. govoriti bez smisla; blebetati</i>	-	<i>mlátiti nesvrš. prema svrš. mlatnuti 1. nekoga rukom ili nečim drugim udarati nekoga, snažno zamahujući tući; batinati, degenečiti</i>
izlemati	Jedno od tematskih polja žargona je tuča/ tučnjava - <i>udarati: laušiti, lemati;</i>	<i>lémati – udarati, tući, batinati</i>	<i>lémati (koga) razg. snažno udarati; tući, mlatiti, lupati</i>	-	<i>izlémati - inf.; žarg. istući¹⁹</i>
vaditi se	<i>izvaditi se - inf.; izvući se iz neugodne situacije vadióna - ž. r.; žarg. i neol. isprika, pravdanje (Bez</i>	vāditi se – <i>ispričavati se, izgovarati se, pravdati se; izvlačiti se iz neprilike vadióna –</i>	vaditi nesvrš. 1. a. <i>vući, izvlačiti, čupati iz čega, b. uzimati, grabiti, crpiti c. iskopavati, izgrtati 2. (šta) a. uzimati, preuzimati, pribavljati, dobijati (</i>	-	-

¹⁹ Jahić, 1999:279.

	vadione, ne pomaže ti.) vāditi se - inf.; žarg. žarg. i neol. izvlačiti se iz neprilika	isprika, izgovor, opravdanje; ispričavanje, izgovaranje, pravdanje; izvlačenje iz neprilike; snalaženje, dovijanje	o dokumentima i sl.) b. kupovati (o kartama i sl.) 3. žarg. davati opravdanje, izgovor za kakav propust; opravdavati, izvlačiti se		
crkne	črći - inf.; žarg. premoriti se,	črknuti – umoriti se, premoriti se, iscrpsti se; umrijeti; ostati bez novca, potrošiti/ prokockati sav novac crkávati – spavati; naporno, iscrpljujuće raditi; obavljati teške fizičke poslove; biti bolestan, bolovati	črći – razg. prestati raditi, prestati funkcionirati črknuti svrš., crkávati nesvrš. - 1. razg. prestajati živjeti (o životinjama); ugibati, krepavati 2. razg. pejor. umirati (o ljudima) 3. pren. raditi šta do krajnjih granica izdržljivosti 4. pren. biti, živjeti u mucu; mučiti se, skapavati	-	crknuti – uginuti, krepavati (za životinje)
skužio	kúžiti - inf. žarg. i neol.; shvatati	skúžiti – shvatiti, razumjeti; prozrijeti, osujetiti, razotkriti; opaziti, vidjeti, ugledati	skúžiti žarg. 1. (ø, šta) shvatiti, razumjeti, ukapirati, skontati 2. (koga) proniknuti u čije želje, namjere, planove	-	skužiti - inf.; žarg. i neol. shvatiti; ugledati ²⁰
zavijanje	-	-	zavijati (ø) nesvrš., gl. im. zavijānje 1.	-	-

²⁰ Jahić, 1999:481.

			(šta, koga) zaviti 2. pren. izbjegavati precizno i jasno izražavanje u govoru; okolišati 3. a. oglašavati se otegnutim urlikom; urlikati b. odavati prodoran zvuk 4. pren. snažno puhati (o vjetru); hujati, fjukati		
<i>posprdan</i>	-	-	<i>sprđčina</i> ž. razg. 1. izvrgavanje ruglu, podsmijehu; rujanje, podrugivanje, ruglo, sprdnja 2. onaj s kim se ili ono s čim se ko sprda, predmet sprdanja <i>spřdati se</i> razg. izvrgavati koga ili šta ruglu, grubo se rugati, podrugivati kome, tjerati sprdnju s kim, šegačiti se	-	-
<i>čvoka</i>	-	čvòknūt luckast, neozbiljan, blesav	-	ž. udarac odapetim prstom (posebno po glavi); čvruga, zvrčka	žarg. lagahan udarac po glavi kad se jedan prst (najčešće srednji, najduži) odapne sa palca; čvruga, zvrčka
<i>serva</i>	-	-	<i>sěrvīs</i> m. posluživanje, služenje, posluga, usluga 2.a. uslužno preduzeće ili ustanova b. meton. zgrada, radionica i	-	-

			<p><i>sl. c. meton. usluga tog preduzeća ili ustanove (pregled, popravak i sl.) 3. garnitura posuđa i pribora za jelo i piće</i></p> <p>4. sport. početni udarac u odbojci, tenisu i dr.</p> <p><i>sërver m. 1. sport. igrač koji servira, izvodi servis, početni udarac 2. inform. kompjuter preko kojeg su drugi kompjuteri povezani u mrežu</i></p>		
zdimila	-	zđimiti – <i>pobjeći; popušiti cigaretu/ džòint</i>	zđimiti (ø) svrš. žarg. <i>pobjeći velikom brzinom; strugnuti</i>	-	-
provaljuješ	<i>Jedno od tematskih polja u žargonu je glupost, u šta spadaju sljedeći primjeri: govoriti gluposti/besmislice: bacati se, bulazniti, glupirati se, laprdati, lupati, lupetati, prosipati se, provaljivati se, trabunjati, truniti;</i>	provaljivati – <i>pričati besmislice, gluposti</i> prováliti se – <i>izeći besmislicu, glupost; osramotiti se, iskompromitirati se</i>	<i>prováliti svrš., provaljivati nesvrš. 5. žarg. a.(šta) reći kakvu veliku glupost, besmislicu, b. (koga) izvrgnuti koga podsmijehu, poruzi,bruci, sramoti; obrukati, izofirati</i>	-	-

gībānje	žarg. kretanje; plesanje,	<i>gibati se – ići, otići; hodati, šetati, pješaćiti</i>	<i>s. 1.gībati (pokretati šta, micati čime radi dovođenja u drugi položaj, žarg. bježati: gibaj!) 2. fiz. kretanje 3. razg. a. kretanje b. plesanje, igranje</i>	-	<i>gībānje sr. 1. gl. im. od gibati se; kretanje 2. fiz. mijenjanje položaja tijela ili čestice 3. lagahno tijelesno vježbanje</i>
najahali	<i>sjàhati (imp. sjaši!) - inf.; žarg. prestati dosađivati</i>	<i>jàhati, inf. žarg. – mučiti, patiti, maltretirati, gnjaviti; zadirktivati, ismijavati, sprdati, praviti (nekoga) budalom; spolno općiti, obljubljavati</i>	<i>nàjahati svrš.1.(ø) popeti se na jahaću životinju; uzjahati 2. (ø, na, šta) razg. stati u ležište; naleći, naići 3.(na koga) pren. beskrupulozno i uporno nastojati od koga šta iznuditi; navaliti</i>	-	<i>2. pren. nad nekim provoditi svoje hirove, svoju volju, nametati svoje prohtjeve; maltretirati, tlačiti, kinjiti</i>
glumio	<i>glúmiti – inf., žarg. i pej.; praviti se važan; pretvarati se; varati</i>	<i>glúmiti – prsiti se, praviti se važan, izigravati mangupa; pretvarati se, simulirati; prenemagati se</i>	<i>glúmiti nesvrš. 1. (koga, šta) b. žarg. izdavati se za koga ili za šta, a ne biti to istinski 2. prikazivati se drugačijim nego što se istinski jest,</i>	-	-

			neiskreno se predstavljati; pretvarati se, izigravati 3. razg. praviti se važan		
krahirali	-	-	krahírati (ø) dvov. (pre)trpjeti, doživjeti/doživljavati krah kràh ekspr. 1.a. potpuna propast, slom; katastrofa, fijasno 1.b. potpuni pad, urušenje 2. potpuni poraz, neuspjeh	-	krah - 1. potpuna propast; katastrofa, slom, bankrot, 2. vojn. sportski definitivni, totalni poraz; debakl, fijasno 3. opće moralno rasulo; rasap
pozobao	-	pozòbati – pojesti	pozòbati (šta) svrš. zobljući pokupiti, pojesti sve zòbati (šta) nesvrš. 1.a. kljunom uzimati zrnastu hranu ili mrvice (o pticama, živini) b. jesti zob ili kakvu sličnu hranu (ob. o konjima) 2. jesti zrno po zrno bobice voća	-	-
peglati	péglati - inf. žarg. i pej.; dosađivati	péglati – gnjaviti, dosađivati (pričom) pégla – onaj koji gnjavi, dosađuje (pričom); dosadna, nametljiva osoba; dosadno, nezanimljivo (npr. mjesto)	péglati nesvrš. 1.(šta) peglom glačati tkanine 2. (koga) žarg. a. mučiti prigovaranjem, korenjem, grdnjama; ribati b. (ø) dosađivati kome; gnjaviti	-	-

lúdo	<p>pril.; žarg. i neol.: izvanredno, neuobičajeno; originalno; zanimljivo</p> <p>lúdnica - ž. r.; žarg. i neol. zanimljiv događaj</p>	<p>lúdo zabavno, duhovito, smiješno; odlično, izvanredno, divno, sjajno</p>	<p>lúdo pril. 1. Na lud način; umobolno, budalasto, mahnito, blesavo, nenormalno, besmisleno 2. žarg. izuzetno dobro; odlično, izvrsno, izvanredno 3. izuzetno mnogo, jako; silno, luđački</p>	-	<p>3. žarg. izuzetno, izvanredno; fantastično, famozno 4. ekspr., smjelo, originalno; ekstravagantno</p>
perzijaner	<p>R. Bugarski tvrdi da “ nastavak - aner u jezičkom standardu uglavnom označava poreklo”, a kao primjere navodi lekseme lipicaner, perzijaner, Afrikaner, cirkuzaner (Bugarski, 2006:106)</p> <p>Perzijaner: im. m. r. - ćilim iz Perzije; perzijski ćilim; ćilim tkan na perzijski način; krzno od posebne vrste perzijske janjadi sa kratkom kovrčavom vunom; kaput od krzna perzijske janjadi</p>	-	<p>perzijáner m. razg. 1. ćilim perzijske izrade; perzijski ćilim 2. skupocjena ženska bunda od janječega krzna</p>	-	-
ukrvavim	-	-	krviti se (ø) nesvrš.	-	-

			<i>ekspr. 1. Sukobljavati se prolijevajući krv; ratovati 2. žestoko se svađati, biti u velikoj zavadi</i>		
furaj ufura	fúranje - s. r.; žarg. i neol. zabavljanje; velika žurba	furàna - bijeg, bježanje; bježi!, odlazi!, gubi se! fúрати – zabavljati se sa djevojkom / mladićem; hodati, šetati, pješačiti; odlaziti, ići; bježati; biti sklon	fúрати – žarg. 1.a. ići, kretati se brzo b. voziti 2. (s kim) biti s kim u ljubavnoj vezi	-	fúрати - inf.; biti s nekim u ljubavnoj vezi; ići (Furaj!); žuriti (brzo voziti; brzo ići, biti pokretljiv, naći se na svakom mjestu i sl.; žarg. zabavljati se; žarg. kad se nekome naredi da ide, da ode, da "fura" ²¹
komandos	-	-	<i>m. onaj koji je obučen za posebno složene borbene zadatke (diverzije, upade i sl.); specijalac</i>	-	<i>vojn. povj. vojnik specijalno pripreman za posebne diverzantske zadatke, za nagle prepade, upade itd.; specijalac</i>
metalac	-	-	<i>m. onaj koji radi u industriji metala, čiji je posao da obrađuje metal</i>	-	<i>1. onaj čija je struka obrada metala, radnik u industriji metala, metalski radnik 2. muz. žarg. povj. simpatizer i sljedbenik pravca u top-muzici</i>

²¹ Jahić, 1999:219.

golać	-	-	1. razg. pejor. onaj koji je bez ikakvog imetka, puki siromah; goljo 2. žarg. onaj koji je nag (ob. za nudiste) ili nedovoljno odjeven 3. poljski puž koji nema kućicu, koji je bez oklopa	-	šalj. onaj koji nema ništa na sebi
mačka	ž. r., žarg. privlačna ženska osoba	máčka – zgodna, atraktivna, seksipilna djevojka; ženski spolni organ, stidnica, vagina	máčka – žarg. privlačna ženska osoba; komad	-	5. žarg. djevojka, ženska; maca, riba, treba: žarg. šatr.
fôl	fôl - m. r.; ital.; žarg.	fôl – bajka; izmišljotina) izmišljotina, laž, glasina, dezinformacija; trik, obmana; prevara; intriga, začkoljica, neočekivani potez; majstorijija; duhovitost, šala, geg; način izrade, stil, manir	fôl m. žarg. 1. izmišljotina, laž 2. trik, opsjena 3. obmana, prevara, foluška 4. duhovitost, šala, geg fôl čest. žarg. kao tobože, navodno	-	fôl - m. r. žarg. ; ital.; trik (obmana, laž; pretvaranje ²²)
folirali	folíranje - s. r.; žarg. i pej. laganje; varanje; oholjenje folirati - inf.; žarg. i pej. lagati	folirati – bajka; izmišljotina) zavaravati, varati, obmanjivati; izmišljati, lagati;	žarg. 1. lagati, izmišljati 2. varati, obmanjivati, pretvarati se	-	folirànt - m. r.; žarg. i pej. lažov; prevarant (folirant - foldžija; onaj koji obmanjuje, petljanac,

²² Jahić, 1999:217.

		<i>pretvarati se, simulirati</i>			<i>nepouzdan čovjek²³</i> <i>folirati se - inf.;</i> <i>žarg. i pej.</i> <i>praviti se važan,</i> <i>oholiti se²⁴</i>
bòmbāš	<i>m. r., žarg. i pej.;</i> <i>osoba sklona laganju, lažov</i>	<i>bòmbāš - lažljivac;</i> <i>djevojka / žena velikih grudi</i>	<i>m. I. onaj koji izvršava borbene zadatke bacajući ručne bombe na neprijatelja</i>	-	<i>3. žarg. a. onaj koji se služi raznoraznim lukavstvima, varkama, lažima, pričom, kako bi drugog prevario</i>
sike	-	<i>sike - ž. r., mn.;</i> <i>žarg. ženske grudi</i>	-	-	-
kīta (<i>žarg. i vulg.</i>)	-	<i>sporedna, beznačajna osoba; ništa, bez vrijednosti; loše, užasno; muški spolni ud, penis;</i> <i>bòli mē kīta</i> – <i>nije me briga, ne zanima me, ne tiče me se, svejedno mi je</i>	<i>žarg. muški spolni organ, penis</i>	-	<i>6. vulg. razg. muški spolni organ; kurac, razg. vulg.;</i> <i>ćuna, šalj. dječ. hip.</i>
papansko	-	<i>papan/papak I. žarg. pejor. a. sirova, nekultivirana osoba; prostak, seljačina, primitivac b. onaj koji se ne ponaša onako kako mu pristoji, kako se očekuje</i>	<i>pápak osoba iz ruralne sredine, seljak, provincijalac; primitivac, prostak; nekulturan, neodgojen, neotesan; priglup, glup; lahkomislen, naivan</i> <i>pàpan osoba iz ruralne sredine seljak, provincijalac;</i>	-	-

²³ Isto

²⁴ Jahić, 1999:217.

		<i>od njega</i>	<i>primitivac, prostak; nekulturan, neodgojen, neotesan</i>		
--	--	-----------------	---	--	--

6.3.2. Kolokvijalizmi

Kolokvijalni govor karakterizira specifična leksika čije se jedinice obično nazivaju kolokvijalizmima. To su “lekseme na granici standarda i supstandarda, koje su raširene u govoru svih ljudi“ (Šehović, 2009:150). Postoje razne definicije kolokvijalizama, no mi ćemo spomenuti i onu Danka Šipke, koji pod kolokvijalizme ubraja “sav tipično slengovski vokabular, potom riječi koje su dijelom standarda, ali su karakterističnije za govoreni nego za pisani stil, kao i riječi iz dijalekata koje se rabe na dovoljno širokom prostoru da čak i stranci mogu naići na njih“ (prema Šipka 1999:3). I kolokvijalizmi kao žargonizmi imaju uglavnom svrhu uvođenja humorističnog efekta unutar pripovijedanja.

Primjeri koje smo pronašli:

*Tata, već je kasno, zato se njemu ne spava. I **drincao** je poslije podne.* (AIL, 98)

*To je **zafrkana** stvar.* (AIL, 17)

*Tu ste! **Zinuli ste!**... Molim malo mira u ovoj lijevoj kući, u ovo gluho doba noći...* (AIL, 7)

*Nema zamuckivanja, nema **gutanja** glasova, nema ispuštanja trbušnih zvukova: e-e, a-m, h-m, nema lažnih vijesti o cijenama, nema nerealnih obećanja.* (AIL, 103)

*Nećemo više da **gutamo** kasete.* (AIL, 18)

*Vidio sam ga kako se saginje, čuo sam ga kako stenje i ugurava lubenicu, sve **gunda** i nešto psuje, ne znam šta, mi stvari nemamo psovki.* (AIL, 80)

*Stvari otkazaše ljudima poslušnost i nastala **haos**, kao da je kućni smak svijeta.* (AIL, 82)

*Nastavnik ponovi pitanje, moja **raja** u razredu vrpolji se – niko ne zna kako je nastala naša Zemlja.* (AIL, 30)

*Ljepše mi je s mojom **rajom** u obdaništu nego s dedom i nanom.* (AIL, 67)

*Izmislit ću da se ne ide u obdanište. Samo ponekad da se poigram sa svojom **rajom**.* (AIL, 25)

Kolokvijalizmi	RGGS	RBJ	RKL	RDŽJ
drincao	<i>drincati inf. kol.; spavati (Idem sad malo drincati.)</i>	<i>drincati (ø) nesvrš. razg. spavati</i>	-	<i>b. spavati; soviti, žarg.</i>
zìnuti ste	<i>zìnuti - inf.; kol. upadno gledati</i>	<i>zìnuti svrš. 1. a. otvoriti usta b. htjeti šta reći, ali ne uspjeti izgovoriti; zaustiti 2. pren. razg. pojaviti se, otvoriti se, razjapiti se 3. upadno gledati, ne krijući radoznalost 4. pren. razg. a. osjetiti jaku želju za čim b. jako se začuditi čemu; zabezegnuti se</i>	-	-
zafrkana	<i>zafrkàncija - ž. r.; kol. žarg. i neol. zbijanje šale s nekim na provokativan način, provod</i>	<i>zàfrkàno pril. razg. nezgodno, teško, mukotrпно,</i>	-	<i>fřka - ž. r.; kol. gužva; žurba (gužva, galama; dinamika, žurba²⁵</i>
gutanja	<i>gùtati - inf.; kol. pren. šuteći trpjeti, podnositi nešto</i>	<i>gùtati – nasjedati na prevare; trpjeti; drogirati se (tabletama)</i>	<i>gùtati nesvrš. 4. (koga, šta) pren. pažljivo slušati ili čitati, često bez kritičke distance 7. (šta) pren. podnositi trpeći i ne pokušavajući reagirati 8. (šta) pren. nasjedati na prevare</i>	<i>5. vrlo pažljivo slušati, gledati ili čitati 6. pren. trpiti, patiti, nositi u sebi, ne ispoljavati</i>
gunda	<i>gùndati - inf.; kol. puno pričati i stalno</i>	<i>gùndati nesvrš. -1. Izražavati</i>	-	<i>1. negodovati; rondati, reg. 2. tiho</i>

²⁵ Jahić, 1999:218.

	<i>se žaliti</i>	<i>nezadovoljstvo (ob. tiho i nejasno) podalje od onoga protiv koga se se govori, prigovarati ispod glasa; mrljati, negodovati, brundati 2. razg. puno pričati i stalno se žaliti</i>		<i>za sebe govoriti da te ne razumiju, govoriti u njedra; mrljati</i>
hãos	<i>hãos - m. r.; kol. nered u kući</i>	<i>hãos m. potpuni nered, zbrka, metež</i>	Brkić 1946. 24; Sućeska 1965, 95; S. Kulenović; - <i>Napravili (smo) haos nakon reda koga nismo ni upoznali.</i>	<i>nered, zbrka, pometnja</i>
rája	<i>ž. r.; ar., kol.</i>	<i>stalno društvo, družina, klika</i>	<i>ž. 2. razg. običan svijet; narod ljudi 3.žarg. a. grupa mladih ljudi koji se međusobno družu b. komunikativna i prisutpačna osoba</i>	<i>komunikativna i neuobražena osoba; stalni krug osoba s kojima se neko družu (niži društveni sloj, široke narodne mase u Turskoj carevini; svjetina, skupina, družina; družina, grupa mladih ljudi koji se stalno družu²⁶</i>

²⁶ Jahić, 1999:458.

6.4. Leksika izravnoga i neizravnog imenovanja stvari i pojava

6.4.1. Eufemizmi

Eufemizmi spadaju u leksiku ublaženog, neizravnoga govora.

“Eufemizam definiramo kao jezički postupak kada nećemo ili ne možemo koristiti riječi ili izraze koji direktno znače predmete ili osobe, kako bismo dobili neke određene stilske odrednice, jer značenja direktnih riječi mogla bi biti uvredljiva, štetna, nekorektna ili društveno neugodna, za denotatum ili designatum” (Allan, Burridge, 1991:11).

Dakle, to su lekseme koje se koriste kada se neizravno žele imenovati neke, za društveni ukus, neugodne pojave, kada se želi na što blaži način izraziti neko stanje, fiziološki proces ili pojmovi koji se uglavnom odnose na seks, dijelove tijela, bolest, smrt i sl. “Ponekad su bliski litoti (ublažavanje iskaza). Karakterizira ih stvaranje komičnog efekta i poigravanje riječima” (Katnić-Bakaršić, 2001).

Lagiš, tatura, rekoše sinovi. (AIL, 40)

Lagiš, tatura, reče Fari i povrijedi me. (AIL, 100)

Lagiš, tatura, mama ne bi nikada tako postupila, reče Adi. (AIL, 26)

Tata je zaljubljen u Josipu Lisicu. Ti lagiš, reče Adi. Tata nas voli, reče mama. (AIL, 127)

*Ti si neodgojen. Uči li te deda tome? Ja sam **sesualni** manijak. Mi se ovdje šalimo. Na odmoru smo. Kad se vratiš u obdanište nemoj da budeš glavni u nekim stvarima. (AIL, 132)*

*Rekao si da se Marina **kaki**. **Kaki se**, ali kad je Zlata opere, onda je Marina najljepša. (AIL,66)*

*Tata je stajao u blizini da bi sinu činio hlad i da bi ga ohrabrio da istraje u svojoj **kakinskoj nakani**. (AIL, 128)*

*Fari je **kakio** na samoj obali Egejskog mora. (AIL, 128)*

Tako smo došli do mjesta gdje je Fari **kakio** na obali. Prvo smo vidjeli krugove u pijesku, kako si pričao, a onda smo vidjeli i Farijevu **kaku** u sredini... Fari je tada zaplakao: "Ovo je moja **kaka**, a nema mi tate!" (AIL, 141)

Da. I tvoja **kaka** je crvena, i oni neće vjerovati da je **kaka**. (AIL, 129)

Eufemizmi	RGGS	RBJ	RKL	RDŽJ
lagiš (dem. hip. i fam.)	-	lagiti nesvrš. fam. pomalo, bezazleno lagati	-	dem. i hip. od lagati; laguckati
káka (fam.)	-	(ob. u govoru djece) 1. izmet 2. ono što je prljavo, nečisto	-	dječ. žarg. 1. govno vulg. 2.uopće nešto što je prljavo, što ne treba uzimati u ruke
se(k)sualni	-	koji se odnosi na seks, seksualnost: seksualni odnos, seksualna privlačnost seksualni manijak onaj koji je opsjednut potrebom za seksom *u primjeru iz našeg korpusa namjerno je izostavljeno k što je karakteristika eufizama, te izgovora kod djece	-	-

6.4.2. Tabu-riječi (vulgarizmi, psovke, opsceni izrazi)

“U osnovi tabua jesu zabrane i odbijanje nepoželjnih obrazaca ponašanja, tj. postupaka koji nisu u skladu sa uobičajenim normama ponašanja i djelovanja. Pored drugih sfera, tabu u jeziku je vrlo širok i obuhvaća nekoliko polja: zabrane vezane za religijska vjerovanja, strah i

sujevjerje, zabrane izazvane “skromnošću ili stidom”, zabrane zasnovane na dobroti, ljubaznosti i suosjećanju, zabrane koje proizilaze iz interesa, lukavosti i etikecije” (Šipka, 1999:14). U leksiku koja podrazumijeva izravno imenovanje, po društveni ukus, neugodnih pojmova i pojava, suprotno od eufemizama, spadaju tabu-riječi i to: vulgarizmi, opsceni izrazi i psovke. Pripadaju domenu ekspresivno-emocionalne leksike, ali one koja je negativno markirana. Kao takva ona se ne očekuje u književnoumjetničkom stilu, no iako nisu ni organski dio komunikativnog stila, činjenica je da se tamo pojavljuju, te tako dopiru i u druge stilove. “Svi jezički oblici tabu-riječi direktno se dovode u vezu s razinama komunikacijske kulture učesnika komunikacijskog čina, tako da možemo govoriti o moralnom, religijskom, karakternom profilu govornika; njima se, kao i drugim tabuizmima objektivne stvarnosti, jednostavno nastoji izbjeći direktno imenovanje” (Kasumović, 1991:207).

6.4.3. Vulgarizmi

Vulgarizmi pored toga što spadaju u leksiku izravnog imenovanja stvari i pojava, spadaju u emocionalno-ekspresivnu leksiku, ali u onu koja je izrazito negativno markirana. U ovaj leksički sloj ubrajaju se riječi koji su frekventan dio nezvanične komunikacije, neobavezan dio jezika u razgovornom stilu, ali, zbog svoje izravnosti i vulgarnog izraza (lat. vulgaris – nizak, prostački), smatraju se nepodesnim za upotrebu u javnosti. “U slučajevima njihove upotrebe krši se norma standardnoga jezika, zbog čega postoje različita mišljenja u vezi sa opravdanošću njihova bilježenja u rječnicima“ (Šehović, 2009:167).

“Osim razgovornog stila, one se javljaju i u književnoumjetničkim tekstovima u svrhu stilizacije i govorne karakterizacije likova. U tom stilu ovi jezički elementi mogu imati i funkciju stvaranja komičnog efekta.”²⁷

U korpusu su pronađeni sljedeći primjeri:

*Ja organski ne mogu podnijeti miris pelena koje još zaudaraju na dječiju **pišotinu**, da oprostiš. (AIL, 74)*

*A ova nova beba je pravi **kakonja i pišonja**. (AIL, 74)*

*Čak se i onaj stari počeo **piškiti** u krevet. (AIL, 74)*

---

²⁷ Katnić-Bakaršić, 1999:85.

Bojan me **upišao**. (AIL, 53)

Samo ne u odnosu na vrh stola ili u odnosu ko će prvi **piškiti**, već u odnosu na pijevca. (AIL, 113)

Mene je danas Gazdarica napunila **ukakljenim** pelenama, da oprostiš na izrazu. (AIL, 75)

Ali sada Radijator **piški** na mene. (AIL, 82)

Kad je već tako ja ću se odmah **upiškiti** na Parket! Reče Radijator. (AIL, 82)

Ja ću **upišken** nabreknuti i odmah se dići uvis! Dočeka Parket. (AIL, 82)

Hajde, Kirk Daglas **prdn'o** naglas! (AIL, 90)

Tata ga odalami po **guzici**, zatim ga zagrlji, zatim poče brisati naočari, zatim pade i "Zvezdi" gol koji tata nije vidio. (AIL, 122)

Fari ponovo dobi po **guzici**. Iako ovaj put bez osobitog razloga. (AIL, 122)

Vulgarizmi	RGGS	RBJ	RKL	RDŽJ
Guzica	-	ž- vulg. 1. dio tijela na kojem se sjedi, stražnjica, zadnjica, dupe 1. pren. razg. pejor. a) onaj koji je lošeg, slabog karaktera b) onaj koji je nepouzdan, slabić, povodljivac c) ulizica, dodvorica, poltron 2. pren. razg. stražnji dio automobila	-	1. etnol. razg. vulg. 1. dio tijela na kojem se sjedi; stražnjica, zadnjica: općejez.; dupe, guza, prkno, vulg.
pišonja	-	m.r. vulg. pejor.; 1. onaj koji se mokri u haljine, u krevet (ob. o djeci) 2. pren. onaj koji je slab, mlitav	-	-
kakonja	-	-	-	-

<i>prdn'o</i>	-	<i>prdež</i> m. vulg. fiziol. <i>puštanje vjetrova</i> <i>prdjati</i> vulg. 1. <i>puštati</i> <i>vjetrove</i> 2. <i>pren. pejor.</i> <i>govoriti koješta, pričati</i> <i>gluposti</i> 3. <i>pren. razg.</i> <i>ležati, stajati</i> <i>neiskorišten: prdi mu</i> <i>džaba onoliki stan</i> <i>prdonja</i> m. vulg.	-	-
<i>piškiti, upišati, upišken</i>	-	<i>upišati</i> (inf.) vulg. <i>pomokriti</i>	-	-
<i>Ukakljene</i>	-	-	-	-
<i>Guz</i>	-	<i>hip. od guzica</i>	<i>güzla – prknasta</i> <i>žena</i>	<i>hip. od guzica</i> <i>(ima lijepu guzu,</i> <i>vulg.)</i>

6.4.4. Psovke

Psovke spadaju u leksiku izravnog imenovanja stvari i pojava, ali, kao i vulgarizmi, dio su i negativno markirane, emocionalno-ekspresivne leksike. "One su po pravilu kratke i sastoje se samo od jedne riječi ili od kratke fraze – mada se kako to kaže Crystal, mogu zabilježiti i duže sekvence kod vještih psovača" (Katnić-Bakaršić, 1999:85). Razlozi njihovih pojava su raznovrsni: ispoljavanje frustracija, reakcija na šok, pa do ispoljavanja agresivnosti. Uglavnom, izvori riječi koje se koriste kao psovke dolaze iz semantičkih polja seksa, ekskrecije i natprirodnog, religijskog. U našem korpusu nije pronađena nijedna psovka. Međutim, treba spomenuti primjer u kojem se navodi da se psovka desila, ali ona nije izravno izrečena. Pisac je označava kao nešto što se *ne smije*, što se *omaklo*:

Mlađi nešto opsova. Ne smijem ponoviti šta je opsovao. Omaklo mu se. (AIL, 17)

6.4.5. Opsceni izrazi

Opsceni izrazi predstavljaju suprotstavljenost eufemizmima, oni spadaju u leksiku izravnoga govora koja se smatra neprikladnom i/ili nepoželjnom u javnoj upotrebi. Stoga,

prirodom onoga što izražavaju, spadaju u tabu-riječi. “Izrazit primjer za vulgarizme (su) opscene riječi, kojima se upućuje na pojedine dijelove ili aktivnosti probavnog i seksualnog trakta, ili se forma lekseme izvodi iz forme tih riječi: *govno, jebati, srati, zajebati i sl.*”²⁸ Stoga je mogući stav *da su opscene riječi vrsta “ekstremnih” vulgarizama* (Šehović 2009:168).

“Da bi neka leksema bila opscena neophodno je da postoji njena sadržinska ili formalna povezanost sa seksualnim i/ili ekskrecionim probavnim aktivnostima i organima koji u njima učestvuju, a da se ne radi o eufeminizmima” (Šipka, 1998).

U našem korpusu nije pronađen niti jedan primjer.

6.5. Emocionalno-ekspresivna leksika

Leksika koja podrazumijeva riječi kojima se izražavaju osjećanja, zbog čega izostaje objektivnost u stavu prema određenom objektu, naziva se emocionalno-ekspresivnom leksikom. Ukoliko je takav subjektivni stav (prema osobi, predmetu ili pojavi) pozitivno intoniran, radi se o hipokoristiku, a ukoliko je negativno intoniran, o pejorativu. Pored njih tu spadaju i uzvici za koje smo pronašli znatan broj primjera u našem korpusu. U nastavku navodimo primjere, a potom i njihovu klasifikaciju u tabeli.

*Vidim, **blehnuli** ste u mene kao riba kad zastane u akvariju, a voda joj nije promijenjena.*
(AIL, 7)

*Rado bih ja tebe **izdevetao**, ali može ti se to dopasti, reče tata. Ti ćeš biti sve jači, a moja ruka sve slabija. Kako ćemo se, onda, zaustaviti?*

*Šta znači **izdevetati**?*

Ne znam, reče tata.

Svaka riječ ima svoj dobitak, reče Fari.

To znači: devet puta po tvojoj guzi tap-tap! reče Adi. (AIL, 26)

---

²⁸ Šipka, 1998:75.

*Ko je pravda, a ko je **krivda**? (AIL, 71)*

*"**Jok!**" kaže Marsovac. Nije ni bio tu. Ja ga iz kancelarije zvonem toki-vokijem u Institut gdje je bio na praksi. (AIL, 45)*

*"**Jok** kažnjavati radnike kolovođe, nađemo se na ručku u Holidej-Inu." (AIL, 45)*

*Mene pozove ministar za narodnu obuču i da mi odlikovanje. "**Aferim!**" kaže, " nisam to od tebe očekivao!" (AIL, 48)*

6.5.1. Hipokoristici

Hipokoristik je naziv nastao od starogrčke riječi ὑποκορίζεσθαι (-{hypokorizesthai}-)²⁹, što znači izigravati dijete, tepati. To su riječi koje mijenjaju svoj oblik, različitim načinima tvorbe, u cilju izražavanja dragosti, milog i pozitivnog stava govornika prema onome kome se upućuju. U korpusu smo našli sljedeće primjere:

*Mama ga pomilova po kosi. U pravu si, ti si **cvijet** i mama će te zaliti. (AIL, 126)*

*...sada imamo jedan **čajček** dok Adi i tata dođu. (AIL, 70)*

*Slušajte, sinovi, **sokolići** vrani, moj glas je hrapav, pun prijatni, naređenja. (AIL, 10)*

*Dobro, **sokolići**, koju ćemo? (AIL, 40)*

*Pričam vam, dakle, **vragolanci moji**, o Zemlji-planeti (...) (AIL, 30)*

*Bili djed i baka pa djed imao **horku** a baka **koku**... (AIL, 39)*

*Kako bi bilo da povedemo jednu od ovih Njemica, ako se mama odijeli? Jesu li tebi bolje plavuše ili crнке? **Plavuškice** su bolje i mekše. (AIL, 132)*

“Čak i na prvi pogled negativno intonirana leksema *starci* – roditelji – može biti smatrana hipokoristikom pod uvjetom da je intonacija s kojom se izgovara ispunjena ljubavlju i simpatijom za njom oslovljene adresate. Ova je leksema ujedno i familijarizam” (Šehović 2009:169). U našem korpusu često se upotrebljava leksema za koju se naprvu može pomisliti

---

²⁹ <https://www.dictionary.com/browse/hypocoristic?r=75>

da je negativno intonirana, no uz pomoć konteksta lahko možemo uvidjeti da se izgovara sa ljubavlju i simpatijom prema onome kome se govori. Slijede primjeri:

*Šalio sam se, **tatura**. Mi tebe volimo, kad mame nema.* (AIL, 72)

*Lezi ti, **tatura**, pored nas, i zagrlj nas i odmah ćemo zaspati.* (AIL, 93)

*Prvo i prvo, ne može **tatura** u isto vrijeme biti na dva mjesta – u donjem i gornjem krevetu, a drugo i drugo, vi biste prije uspavali mene nego ja vas.* (AIL, 93)

***Tatura**, nije pedagoški potezati vještice u san, reče Adi.* (AIL, 93)

*Lagiš, **tatura**, reče Fari i povrijedi me.* (AIL, 100)

Važno je još jednom napomenuti da je i za prepoznavanje hipokoristika i pejorativa, kao i ostalih leksičkih slojeva, najvažniji kontekst. Da bi se određena leksema svrstala u hipokoristike ili pejorative, treba uzeti u obzir kome se govornik obraća i kakav je njegov položaj u odnosu na adresata, odnosno onoga kome se obraća. Prema tome, sljedeći primjeri ne bi mogli spadati u hipokoristike da kontekst nije omogućio spoznaju da se roditelji obraćaju svojoj djeci. U drugačijem kontekstu oni bi bili pejorativi:

Majmunac jedan! (AIL, 119)

*Ti si **mali majmunac**, furaj! Vidi **majmuna** malog!* (AIL, 68)

6.5.2. Pejorativi

Suprotno od hipokoristika, pejorativima se izražava negativan stav govornika prema nekome ili nečemu. Obično se to postiže poređenjem predmeta ocjene sa određenim osobama, predmeta ili pojavama. “Pretežna upotreba pejorativa dobro je poznata osobina žargona, koji je i prepoznatljiv po svom generalnom odsustvu poštovanja za druge – ljubaznost nije svojstvena žargonu, te se nježne i suptilne emocije dobro skrivaju” (De Klerk, 1992:281). Iako su riječi negativne konotacije, pejorativi su izuzetno frekventni i čest su predmet analize u okvirima sociolingvistike.

U *Lijevim pričama* Alije Isakovića pronađen je značajan broj pejorativa:

Taj maloglavi **pametnjaković** nije nikoga puno oštetio, već svakoga pomalo.

Šuti ti, **Cviko!** (AIL, 34)

Usisivač, čim ga isključe, skljoka se u svoj ugao i zaspe kao **klada**. (AIL, 76)

Poznao sam dječake koji su bili pravi **bombaši!** Ja sam bio nekakav nikakav, sitan, omalen. (AIL, 22)

Kaže mi jučer "Daj mi tu **slinavicu!**", a to je maramica. Deda se šali. Neka se s Adijem šali o **slinama**. (AIL, 67)

...poput halapljivog **svinjčeta** grunuo da provali u njihove rođene kuće... (AIL, 24)

Milina gledati; sve skupa. Nema psovki, nema pijanih nabacivanja, nema **papanskog** gaženja tuđih cipela (...) (AIL, 101)

Slijedi klasifikacija u tabeli:

Leksema i leksički sloj	RGGS	RBJ	RKL	RDŽJ
blehnuli <i>ekspr. i pejor.</i>	-	<i>blèhnuti</i> <i>dvov. pejor. gledati / zagledati se netremice, tupo, izgubljeno</i>	Skok: Osnova <i>bleh</i> – je varijanta od onomatopeje <i>ble</i> – u: <i>blejati</i>	<i>blèhnuti</i> - <i>inf.</i> ; <i>ekspr.</i> - <i>zagledati se u nešto ili nekoga (široko otvorenih očiju gledati, zagledati, uprazno, glupavo</i> ³⁰
izdevetao <i>ekspr.</i>	<i>devètati</i> - <i>inf.</i> ; <i>ekspr. tući</i>	<i>izdevètati</i> – <i>svrš. razg. jako istući; izudarati, premlatiti, izbatinati, izdegenečiti</i>	-	<i>ekspr. tući, općejez.; batinati, degenečiti, lemati</i>
jok <i>ekspr.</i>	-	<i>čest. razg. služi za nijekanje, odricanje (ob. u službi posebnog iskaza); ne</i>	-	<i>razg. etnol. za odricanje ne, nije, nema</i>
aferim <i>ekspr.</i>	-	<i>čest. razg. eksp. služi za pohvalu i odobravanje; odlično!, izvrsno!, sjajno!,</i>	-	<i>1. uzv. razg. etnol. jez. knjiž., odobravanje, pohvala, bravo! odlično! tako je! živ</i>

³⁰Jahić, 1999:121.

		<i>bravo!, svaka čast!</i>		<i>bio!</i>
<i>krivda ekspr.</i>	-	<i>ž. ekspr. nepravda, nepravednost, nepravičnost</i>	-	-
<i>cvijet hip.</i>	-	<i>2. pren. najbolji, izabrani, odabrani dio čega</i>	-	-
<i>čajček hip.</i>	-	-	-	-
<i>sokolići hip.</i>	-	<i>3. pren. hip. riječ za prisno obraćanje djetetu ili mladoj osobi</i>	<i>dem. od sokol – soko</i>	-
<i>vragolanci hip.</i>	-	<i>vragolan m. onaj koji je nestašan; đavolan vragolast prid. 1. koji je sličan vragu 2. pren. nestašan, nemiran, objestan, zavodljiv, đavolast vragolasto pril. 1. onako kako to radi vrag 2. pren. zavodljivo, zavodnički, nestašno</i>	<i>vragovluk – (Ugađao je) nudeći svakome ponešto od svojih bezbrojnih vragovluka, Bašić 1980., 118, vragolanstvo, vragolaštvo</i>	-
<i>horku hip.</i>	-	-	-	-
<i>koku hip.</i>	-	<i>1. hip. od kokoš 2. žarg. a. zgodna, privlačna ženska osoba b. vulg. ženski spolni organ</i>	-	-
<i>plavuškice pejor.</i>	-	<i>plavuša ž. 1. ona koja je plave kose (o osobi); plavka, plavojka 2. žarg. pejor. lijepa ženska osoba vrlo ograničenih umnih sposobnosti i shvatanja</i>	<i>plavka Lit. Št. 1930, 132, plavojka</i>	-
<i>tatura fam. i hip.</i>	-	<i>tata m. fam. otac</i>	-	-
<i>majmunac pejor.</i>	-	<i>majmunski pril. 2. pren. blesavo, priglupo</i>	-	-

majmun pejor.	<i>màjmun</i> - m. r.; <i>pej.</i> pren. <i>glupan; budala</i>	<i>majmun</i> m. 1. zool. čovjekoliki sisar iz reda primata; po veličini mozga čovjeku najbližnji predstavnik životinjskog svijeta 2. pren. pejor. a. onaj koji oponaša druge; imitator b. glupa osoba; <i>glupan</i>	-	2. pren. pejor. a. onaj koji je po nekim osobinama sličan majmunu b. <i>glup, blesav</i> čovjek
pametnjaković pejor.	-	m. iron. onaj koji pametuje, koji želi ispasti pametan, pametar	-	<i>pametnjaković</i> - m. r.; <i>pej.</i> -osoba koja nastoji djelovati pametna ³¹ onaj koji apstraktno, intelektualno razmišlja, a čaršijska, mahalska, seoska sredina i sl., ali ga ne razumiju; mudar, prefrigan, lukav čovjek ³²
Cviko!	(v. str. 25)	(v. str. 25)	(v. str. 25)	-
klada	-	ž.1. kratak obao komad drveta dobijen poprečnim rezanjem trupca; <i>ćutuk, balvan, kladanj</i> 2. pren. pejor. a. izuzetno nespretna, neokretna osoba b. glupa, ograničena osoba 3. (mn) hist. naprava za mučenje ljudi	<i>batal, stup</i>	1. a. odsječen, odrezan podebeo komad drveta koji služi za loženje b. oblica na kojoj se cijepaju drva; <i>cjepanica, cjepalo; krlja reg. c. stablo, deblo</i> 2. pren. pejor. deprec. debeo, nepokretljiv, lijen i trom čovjek 3. hist. povj. sprava za okivanje i mučenje ljudi
bombaš žarg. i pejor.	<i>bòmbaš</i> - m. r.; žarg. i <i>pej.</i> osoba sklona	2. žarg. onaj koji preuveličava stvari o kojima govori u mjeri	-	-

³¹ Jahić, 1999:423.

³² Jahić, 1999:423.

	<i>laganju, lažov.</i> U primjeru iz našeg korpusa kontekst ipak otkriva da se misli na krupnije, više dječake.	<i>da to graniči sa laganjem; lažljivac</i>		
<i>svinjče pejor.</i>	-	<i>svinjče s. mlada svinja; prase, krme</i>	-	-
<i>slinavica pejor.</i>	-	<i>slinavac m. (slinavica ž.) 1. onaj koji je slinav (...) 3.pren. pejor. koji se neprestano tuži, jadikuje, cvili, plače; plačljivko, šmrkavac</i>	-	-
<i>sline pejor.</i>	-	<i>ž. fiziol. 1. sluzava izlučevina žlijezda slinovnica u ustima; održava usta vlažnim i pomaže da se lakše sažvaće hrana 2. pljuvačka 3. (mn.) sluzava tekućina koja se luči na nos; bale</i>	-	-
<i>papansko pejor.</i>	<i>Osim poređenja po sličnosti, pejorativno se značenje često izriče i sinegdohom: papak – “osoba koja se ne zna ponašati, bez manira i stila”, i metaforom, čiji je doprinos slikovitosti iskazanoga velik, a upravo</i>	<i>papan/papak 1. žarg. pejor. a. sirova, nekultivirana osoba; prostak, seljačina, primitivac b. onaj koji se ne ponaša onako kako mu pristoji, kako se očekuje od njega</i>	<i>pápak osoba iz ruralne sredine, seljak, provincijalac; primitivac, prostak; nekulturan, neodgojen, neotesan; priglup, glup; lahkomislen, naivan</i> <i>pàpan osoba iz ruralne sredine</i>	-

	<p><i>je slikovitost jedna od osnovnih težnji razgovornoga jezika.³³</i></p>		<p><i>seljak, provincijalac; primitivac, prostak; nekulturan, neodgojen, neotesan</i></p>	
--	---	--	---	--

6.5.3. Uzvici i onomatopeizmi

“Emocionalno-ekspresivna sredstva se prepoznaju i u upotrebi uzvika koji su "čisto emotivni sloj jezika” (Jakobson 1966:290). Uzvici su nepromjenjiva vrsta riječi i pripadaju inherentnoekspresivnoj leksici. Dije se u dvije grupe: 1) uzvici koji se upotrebljavaju za izražavanje emocija (Brabec – Hraste– Živković, 1966:157; Barić – Lončarić i dr., 1979:216), te 2) uzvici kojima se izražava odnos prema sagovorniku, a u njih se ubrajaju uzvici za poticanje, za ocjenu govora ili ponašanja sagovornika, te čak i usklici i pozdravi (Simeon, 1969:699). Vrlo frekventna vrsta uzvika u razgovornom jeziku su uzvici prve grupe, koji se još nazivaju i eksklamacijama, odnosno ekspresivnim znacima (Halilović, u: Jahić – Halilović – Palić, 2000:303). To su: *jao, ah, oh, uh* i sl.

U korpusu smo pronašli sljedeće primjere:

Oho! kliknu tata. ***Oho!*** kliknuše sinovi. (AIL, 27)

U drugu grupu spadaju ostali, raznorodni uzvici. Npr. uzvici za obraćanje životinjama, koji se nazivaju interjekcijama ili podsticajnim znacima: *mac, šic, pis, iš* i sl. (Halilović, u: Jahić – Halilović – Palić, 2000:303), zatim za obraćanje ljudima, pozdravi itd.

*Kad je čuo gužvu Adi prestade svirati i pokuša se ubaciti: **Mac!*** (AIL, 110)

Hej, pažljivo, težak si! (AIL, 110)

*Rekli su iz sveg glasa "Ko to bjeloguz zagađuje našu okolinu, **e-hej!**"* (AIL, 144)

O, ljudi, smirite se! - ***Jupi!*** ***Kriknuše*** dječaci. (AIL, 56)

*A noge vaše? A zubi? Nismo. **Joj!*** (AIL, 9)

³³ Šehović, 2009:195.

Stoj! Viknu Pink Panter iz petnih žila. (AIL, 63)

*Cvrčak na ognjištu, u mrklom mraku... **A-a**, znam! Dakle, idemo dalje! **Huraa! Pst!** Priča nije čokolada, priča nije da se jede, priča nije košulja džins, ali priča može da grije, može da ispuni uši, oči, srce... (AIL, 14)*

Značajno je naglasiti da postoje neslaganja u vezi sa statusom onomatopeja i veznika. Postoji tradicionalno stajalište koje onomatopeje vidi kao vrstu uzvika, te netradicionalno, koje uzvike i onomatopeje vidi kao odvojene, zasebne jezičke pojave (Smailović, 1979:119). No, prema mišljenju Šehović (Šehović, 2009:180) *onomatopeizmi*³⁴ nisu sintaksički nezavisni za razliku od uzvika koji su potpuno samostalni, oponašanje glasova iz prirode nije izricaj emocije, što je glavna karakteristika uzvika. Zatim, onomatopeizmi su podložni afiksaciji što nije svojstvo uzvika, mogu imati određene rečenične funkcije (predikat) itd. Sve su to argumenti koji impliciraju da ove dvije jezičke pojave treba posmatrati odvojeno. U korpusu su pronađeni primjeri i jednih i drugih. “Onomatopeizmi uglavnom doprinose slikovitosti i, pomoću nje postignutoj, ekspresivnosti izrečenoga, što doprinosi ostvarenju jezičke kreativnosti, jedne od dviju osnovnih tendencija razgovornoga jezika” (Šehović, 2009:180).

*Nemoj tu priču, **graknuše** sinovi uglas. (AIL, 39)*

*Može vas, čak, zavrtjeti, i **tresnuti** o asfalt. (AIL, 37)*

*Tata ošto pritisnu kasetofon, začu se **krkljanje**. (AIL, 20)*

*Oni bistrourni đaci **prasnuše** u smijeh zbog moje provale,(...) (AIL, 31)*

*Ovo **zavijanje** vas vjerovatno neće uspavati, ali ja imam i druge načine osim Josipe Lisice! (AIL, 97)*

*Ja ću vam strah **huknuti** u džep, zatvoriti ga i san će vam biti lijep i šaren kao leptir. (AIL, 125)*

*Adi se žalio da Fari **mrmlja** i razgoni mu san. (AIL, 98)*

*Zašto ne pije kiseljak, ako joj se ja ne sviđam? **promrmlja** Voda iz cijevi. (AIL, 80)*

---

³⁴ Termin uvela Šehović (2009:179) radi terminološkoga ujednačavanja naziva za različite vrste markirane leksike u ovome radu, uvodimo naziv *onomatopeizmi*, time ga dovodeći u vezu sa već upotrebljavanim terminima: *žargonizam, vulgarizam, eufemizam*. Naravno, kada se navode stavovi drugih autora, zadržava se njihov termin – najčešće *onomatopeja*, ili, rjeđe, *onomatopejske riječi*, kako ih naziva I. Pranjković.

*Grad je **odzvanjao** i **odjekivao**, kuće na trgu su se tresle, prozori pucali od silnoga smijeha, kao da ih je poduhvatio zemljotres jačine deset stepeni... (AIL, 105)*

*Uvucite se, ispružite se, ako mama **bahne**, odoh ja na pazar! (AIL, 16)*

***Škripnuše** Baglame na kuhinjskim vratima (...) (AIL, 81)*

*Ali, pazi, nasmija se, da ne bude noćas **pi-pi**... Fari popi samo gutljajčić. (AIL, 126)*

*Sjekao je njene krake i jeo. **Bljak!** (AIL, 14)*

***Cin-cin!** I onaj njemu: **Cin-cin!** Bez zadržavanja, bez pitanja za junačno zdravlje (...) (AIL, 101)*

*To znači: devet puta po tvojoj guzi **tap-tap!** (AIL, 26)*

***Điha, điha**, sve četiri krute!... (AIL, 18)*

6.6. Razgovorne frazeme

U cilju postizanja što bližeg, kreativnijeg i ekspresivnijeg izraza, u razgovornom jeziku često se poseže za frazemama. Jedinstvena definicija o frazemama ne postoji,³⁵ međutim, mogu se podijeliti na “tri skupine: stilistički neutralne, knjiške i razgovorne frazeme“ (Filaković, 2008). U ovome radu ekscerpirani su primjeri razgovornih frazema. Prema Matešiću (1982), “frazemi su jedinice značenjskoga karaktera koje se kao cjelina reproduciraju u govornom aktu s dvjema punoznačnim (autosemantičkim) riječima, od kojih je barem jedna doživjela promjenu značenja.“ Frazemi se „sastoje od najmanje dviju sastavnica za koje je karakteristična ustaljenost upotrebe, cjelovitost i relativno čvrsta struktura“ (Menac, 2003, str. 5). U njihovom sastavu mogu se pojaviti i spomenuti žargonizmi, vulgarizmi, neologizmi itd. Kako Šehović (Šehović, 2009:181) navodi, frazemama se smatraju:

---

³⁵ Kovačević (2012) uz frazem navodi i sljedeće nazive: kombinacija riječi, ustaljena kolokacija, ustaljena fraza, fraza, fiksirani izraz, okamenjeni izraz, okamenjeni sklop, okamenjena fraza, ustaljeni izraz, stalni izraz, stalni leksički kompleks, frazalni leksem, idiom, idiomatski izraz, idiomatska fraza, frazeološka jedinica, frazeološki obrat, frazeologem.

– izrazi čije pisanje podliježe promjenljivome pravopisnom normiranju: od davnina, na brzinu (Menac, 1978:221); od oka, bez veze, na silu (Fink, 2000a:94–95);

– uzvici zakletve: poštenja mi, časti mi, duše mi i situativni izrazi: čast mi je, milo mi je (Menac, 1978:221), koji nisu nužno dekomponiranoga značenja, što je osnovni uvjet za frazemu;

– frazeme nastale elipsom: ni slučajno (< da ni slučajno to nisi učinio) (Fink, 2000, str. 95). Stavovi ovih dviju lingvistica razilaze se samo u slučaju jedne frazeme, i to: za pet (Fink, 2000a:94): to je za pet (Menac, 1978:221).

U našem korpusu pronađene su sljedeće poredbene frazeme:

I govori jasno, kao učitelj. (AIL, 22)

Je li ti meni prigovaraš za moj posao? upita mama nanišanjena kao puška vinčesterka. (AIL, 40)

Marsovac je na svojoj planeti sitan, ćelav, s krupnim očima, velikim ušima, dugačkim stopalima – može skočiti udalj deset metara kao od šale! (AIL, 44)

Kucni mu jedan obrtaj, predloži Fen. Usisivač, čim ga isključe, skljoka se u svoj ugao i zaspe kao klada. (AIL, 76)

Nemoj zijevati ko cipol, kažem. (AIL, 99)

Obojica ste smiješni, reče Adi. Izgledate zajedno kao Suljo i Muljo. (AIL, 89)

Djed se baš iznenadi, vidi da je to poveliko jaje, obradova se kao malo dijete, ne pamti kad je posljednji put vidio pravo jaje, toplo kućno jaje u ruci. (AIL, 96)

Tata ufura u sobu napet kao puška dvocijevka. (AIL, 98)

Idem, kaže, ulicom, gledam i ne vjerujem svojim očima: Hodaju odijela bez tijela, plavi kaput vozi tramvaj i tramvajdžijska kapa. Vidim to. Tramvaj ne trza kao da vozi balvane, vozač ne prigovara nikome, i ništa. (AIL, 101)

Svi muškarci i žene okupe se na glavnom gradskom trgu, ali svi goli kao od majke rođeni jer su odijela odbila da budu obučena! (AIL, 105)

Kad jurnu... Adi, kako se ono kaže? Kao stampedo! (AIL, 118)

Ova svaka izgleda kao torpedo! (AIL, 131)

(...) a Grčka se raspukla kao torta i istopila u moru, kao što vidite. (AIL, 136)

Opet neko projuri pored njih. Kao strijela. (AIL, 139)

Osim toga, onaj bezobrazni Talijan oblijetao je oko nas kao velika muha zunzara. (AIL, 143)

Te ostale frazeme koje često čujemo u svakodnevnoj komunikaciji:

Ja sam idalje davao i ušao u crveno. (AIL, 42)

Nisam ni ja sisao kvočku... (AIL, 42)

To, ruka ti se pozlatila. (AIL, 26)

To košta đavo i još pola đavola. (AIL, 17)

Tih dana je mama imala pune ruke posla. (AIL, 72)

7. Zaključak

Nakon analize datog korpusa, možemo uvidjeti da je autor u knjizi *Lijeve priče* najčešće koristio sljedeće leksičke slojeve: žargonizme, eufemizme, emocionalno-ekspresivnu leksiku (hipokoristike, pejorative, uzvike, onomatopeizme), frazeme, poneki arhaizam, historizam, ali i vulgarizme. Pisac najčešće koristi žargonski i kolokvijalni govor i to u cilju inovativnosti i kreativnosti kako bi zadržao dječiju pažnju zabavom i humorom. Psovke i opscene riječi nisu dio leksike ovoga djela. Vulgarizmi koji su korišteni odnose se na fiziološke potrebe koje se uobičajeno dešavaju manjoj djeci te dva vulgarizma koji se tiču određenog dijela tijela (*guzica, kita*) i sve to u svrhu stvaranja komičnog efekta. Ostali nazivi dijelova tijela koji se javljaju u ovome djelu (*guza, sike*) u rječnicima se navode kao žargonizmi ili hipokoristici u okviru familijarnog govora. Koliko je ova zbirka priča Alije Isakovića pogodna kao lektirno djelo u osnovnim školama i uzrast šestoga razreda, bit će lakše odrediti nakon pregleda leksičkih slojeva koje nudi ovaj rad. U tome možda može pomoći i jedan citat iz iste knjige, koji se odnosi na leksiku, odnosno riječi i jezik:

“Takve su riječi: mogu da se umnožavaju, a mogu da se skrivaju i da nas zbunjuju svojim raznim značenjima. Riječi se znaju pritajiti u ukrštenicama i križaljicama, znaju biti tajanstvene u kvizovima, znaju biti nacrtane u paroloma, znaju biti unižene u psovkama, znaju biti milozvučne u tepanjima majčinim. Riječi mogu biti svih boja i veličina, i svih oblika: ima ih okruglih, ima ćoškastih, debelih, mršavih, neobrijanih, nestašnih, masnih, nezrelih, slijepih, polumrtvih, gluhonijemih, pametnih, svakakvih... Ima ih toliko da ih niko ne zna sve napamet, a kome nedostaje koja riječ – samo otvori veliki rječnik i one sipaju iz rječnika kao indijanske strijele ili kao leptirići šareni. Ko ima više riječi na jeziku – bogatiji je.”³⁶

---

³⁶ A. Isaković: *Lijeve priče*, 1992:29.

Skraćenice:

arh. arhaizam

dijal. dijalekatski

dv. dvojina

dvov. dvovidni glagol

ekspr. ekspresivno

fam. familijarno

fiziol. fiziologija

gl. glagol

hip. hipokoristik

hist. historizam

ideol. ideološki

im. imenica

imp. imperativ

iron. ironično

jd. jednina

kuh. kuharstvo

lat. latinski

m. muški rod

mn. množina

neol. neologizam

ob. obično

pejor. pejorativ

poj. pojačano

razg. razgovorno

s. srednji rod

stsl. staroslavenski

svrš. svršeni (vid glagola)

tur. turski

vulg. vulgarizam

vojn. vojno, vojnički

zast. zastarjelo

žarg. žargonizam

ž. ženski rod

IZVORI

- AIL A. Isaković, *Lijeve priče*, Svjetlost, Sarajevo, 1990.
- RKL A. Isaković, *Rječnik karakteristične leksike u bosanskome jeziku*, Svjetlost, Sarajevo, 1992.
- RBJ S. Halilović, I. Palić, A. Šehović, *Rječnik bosanskoga jezika*, Filozofski fakultet, Sarajevo, 2010.
- RSŽ N. Saračević, *Rječnik sarajevskog žargona*, Sarajevo, 2012.
- RGGS A. Šehović, u: *Govor grada Sarajeva i razgovorni bosanski jezik*, Slavistički komitet, Sarajevo, 2009.
- RDŽJ Dž. Jahić, *Rječnik bosanskoga jezika*, Bošnjačka asocijacija 33, Sarajevo, 2010.

LITERATURA

- Allan, K., Burrige, K., *Euphemism and dysphemism: language used as shield and weapon*, Oxford University Press, New York, 1991.
- Anić, V., *Veliki rječnik hrvatskoga jezika*, Novi liber, Zagreb, 2003.
- Babić, I., *Uzvici u dječjem govoru i dječjoj književnosti*, Sveučilište u Zadru, 2021.
- Binder, T., *Njemačke posuđenice u hrvatskom govoru Osijeka*, Filozofski fakultet, Zagreb, 2006.
- Bjelanović, Ž., *Hipokoristik kao oznaka za tvorbeni način i kao oznaka za vrstu značenja*, Filozofski fakultet, Split, 2006.
- Bugarski, R., *Žargon (lingvistička studija)*, Biblioteka XX vek, Beograd, 2003.
- Halilović, S., *Pravopis bosanskoga jezika*, Slavistički komitet, Sarajevo, 2017.

Halilović, S., *Gnijezdo lijepih riječi: Pravilno – nepravilno u bosanskom jeziku*, Baština, Libris, Sarajevo, 1996.

Isaković, A., *Rječnik bosanskoga jezika*, Bosanska knjiga, Sarajevo, 1995.

Jahić, Dž., *Školski rječnik bosanskog jezika*, Ljiljan, Sarajevo, 1999.

Jahić, Dž., Halilović, S., Palić, I., *Gramatika bosanskoga jezika*, Dom štampe, Sarajevo, 2000.

Kalajdžija, A., (ur.): *Zbornik radova Alija Isaković i bosanski jezik*, Institut za jezik Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2018.

Kardaš, M., *Stilska funkcija arhaizama u srednjovjekovnoj bosansko-humskoj pismenosti*, Bosanski jezik 8, Tuzla, 2011.

Kasumović, A., *Jezički tabuizmi*, Pedagoška akademija, Banja Luka, 1991.

Katnić-Bakaršić, M., *Lingvistička stilistika*, Research Support Scheme, Budapest, 1999.

Katnić-Bakaršić, M., *Stilistika*, Ljiljan, Sarajevo, 2001.

Kovačević, B., *Hrvatski frazemi od glave do pete*, Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje, Zagreb, 2012.

Maretić, T., *Gramatika i stilistika hrvatskoga ili srpskoga književnog jezika*, Štampa i naklada knjižare L. Hartmana, Zagreb, 1899.

Menac, A.; Fink-Arsovski, Ž.; Venturin, Ž., *Hrvatski frazeološki rječnik*, Naklada Ljevak, Zagreb, 2003.

Mlakić, A., *Neologizmi: Prijetnja i/ili jezično bogatstvo*, Jezikoslovlje, Osijek, 2007.

Muhvić-Dimanovski, V., *Neologizmi: problemi teorije i primjene*, Zavod za lingvistiku Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. Zagreb, 2005.

Radovanović, M., *Sociolingvistika*, Književna zajednica Novog Sada, Dnevnik, Novi Sad, 1986.

Samardžija, M., *Hrvatski jezik 4, udžbenik za 4. razred gimnazije*, Školska knjiga, Zagreb, 2001.

Samardžija, M., *O egzotizmima u hrvatskom književnom jeziku*, Filozofski fakultet, Zagreb, 1989.

Silić, J., *Hrvatski jezik kao sustav i kao standard*, u: *Norme i normiranje hrvatskoga standardnoga jezika*, Matica hrvatska, Zagreb, 1999.

Smailović, I., *Jezik i stil Hasana Kikića*, Glas, Banja Luka, 1979.

Sočanac, L., *Talijanizmi u hrvatskome jeziku*, Zavod za lingvistička istraživanja HAZU, Zagreb, 2002.

Stolac, D., *Odnos pasivnog rječnika i književnog jezika u Rječnik i društvo*, HAZU, Zagreb, 1993.

Šehović, A., *Neologizmi u razgovornome stilu bosanskoga jezika*, Filozofski fakultet, Sarajevo, 2006.

Šehović, A., *Rječnik u: "Stilski markirana leksika u razgovornom bosanskom jeziku"*, Filozofski fakultet, Sarajevo, 2007.

Šehović, A., *Mjesto i funkcija anglicizama u savremenom bosanskom jeziku*, Pismo, Sarajevo, 2009.

Škaljić, A., *Turcizmi u srpskohrvatskom jeziku*, Svjetlost, Sarajevo, 1973.

Šipka, D., *Osnovi leksikologije i srodnih disciplina*, Matica srpska, Novi Sad, 1998.

Šipka, D., *Opscene reči u srpskom jeziku*, Prometej, Novi Sad, 1999.

Tanović, I., *Frazeologija bosanskoga jezika*, Dom štampe, Zenica, 2000.

Zgusta, L., *Priručnik leksikografije*, Svjetlost, Sarajevo, 1991.

INTERNETSKI IZVORI

1. Grupa za nastavnike na društvenoj mreži *Facebook*: *Materijali za online nastavu* ([https://www.facebook.com/groups/142385793047604/posts/912139719405537/?_cft__\[0\]=AZWOem_3qxW5_MNFPstup9tifqSMzeAJbdA_qucfFOpTKo5GFjEfrs9VtYqpVXC KUGMeTk9Rqt8VbnI7F0eqRG5gdmsJOAlps8ZULO4q428n4hnZ_BeipnXkGOHzQRH-PIIg9F85CFemwKN0-O4rdXn8&__tn__=%2CO%2CP-R](https://www.facebook.com/groups/142385793047604/posts/912139719405537/?_cft__[0]=AZWOem_3qxW5_MNFPstup9tifqSMzeAJbdA_qucfFOpTKo5GFjEfrs9VtYqpVXC KUGMeTk9Rqt8VbnI7F0eqRG5gdmsJOAlps8ZULO4q428n4hnZ_BeipnXkGOHzQRH-PIIg9F85CFemwKN0-O4rdXn8&__tn__=%2CO%2CP-R) (komentar: N.U., 21.10.2021., pristup: 23.5.2022.)
2. <https://zargonaut.com/tag/kulinarstvo>
3. Rječnik žargona splitskih mladih naraštaja: <https://hrcak.srce.hr/file/186439> (pristup: 15.3.2022.)
4. https://www.islamskazajednica.ba/index.php?option=com_content&view=article&id=10292:bosanski-jezik-danas-je-jai-nego-ikad&catid=205&Itemid=457 (pristup: 12.2.2022.)

DODATAK

1. Zahtjev za ukidanje lektire *Lijeve priče*, Alije Isakovića: <https://www.facebook.com/photo/?fbid=10218786212458892&set=p.10218786212458892> (objava: 1.4.2020., pristup: 29.4.2022.)